

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Soudní znalec se zvláštním zaměřením na civilní řízení

Jan Benýšek

Plzeň

2013

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

Studijní program: M6805 Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Soudní znalec se zvláštním zaměřením na civilní řízení

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Miloslav Ungr**

Katedra občanského práva

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a použil pouze uvedených pramenů a literatury.

V Plzni dne.....

.....

Jan Benýšek

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Miloslavu Ungrovi, za jeho pomoc při jejím vypracování, zejména za jeho trpělivost a užitečné rady. Dále bych chtěl poděkovat JUDr. Ladislavu Zvolskému, advokátovi, který má s používáním znaleckých posudků v řízení značné zkušenosti, za to, že mi poskytl užitečné rady a byl ochoten rychle odpovídat na mé dotazy. Dále bych chtěl poděkovat soudní znalkyni MUDr. Janě Střelečkové, CSc. za možnost konzultovat praktické otázky v oblasti znalectví.

Obsah

1. Úvod	1
2. Institut soudního znalce	3
2.1. Vymezení pojmu	3
2.2. Ústavněprávní rozměr znalecké činnosti	4
3. Právní úprava postavení soudního znalce, znaleckého ústavu	6
3.1. Historický vývoj právní úpravy soudního znalcetví	6
3.2. Platná právní úprava	8
3.3. Novelizace a vývoj právní úpravy	9
3.3.1. Věcný záměr	15
3.3.2. Věcný záměr – Centrální registr znalců	17
3.4. Znalci zapsaní do seznamu	20
3.5. Znalci nezapsaní do seznamu	21
3.6. Znalecké ústavy	21
4. Výkon znalecké činnosti	22
4.1. Práva znalce	22
4.2. Povinnosti znalce	24
4.2.1. Mlčenlivost znalce	26
4.2.2. Nepodjatost (nestrannost)	26
4.2.3. Řádný a včasný výkon činnosti	29

4.2.4. Osobní výkon znalecké činnosti	30
5. Výstupy z činnosti	32
5.1. Odborné vyjádření	32
5.2. Znalecký posudek	33
5.2.1. Náležitosti a složení znaleckého posudku	33
5.2.2. Forma podání znaleckého posudku	35
5.2.3. Znalecký posudek vyžádaný soudem	36
5.2.4. Znalecký posudek předložený účastníkem řízení	37
5.3. Vady a nedostatky znaleckých posudků	38
5.4. Hodnocení znaleckého posudku	40
6. Revizní činnost znalce	42
6.1. Revizní znalecký posudek	43
7. Jednání znalce před soudem, s účastníky řízení, orgány státní správy	44
7.1. Jednání znalce před soudem - vztah znalce a soudu	44
7.2. Vztah znalce a účastníků řízení, respektive jejich advokátů	45
8. Odpovědnost znalce	47
8.1. Odpovědnost znalce za výkon znalecké činnosti	47
8.2. Odpovědnost znalce za škodu	48
9. Odměňování	51
9.1. Znalečné	51

9.1.1. Odměňování dle prováděcí vyhlášky	51
9.1.2. Náhrada nákladů dle prováděcí vyhlášky	54
10. Komparace právní úpravy ČR s úpravami zahraničními	55
10.1. Právní vztahy k cizině	55
10.2. Komparace právní úpravy ČR s úpravou Slovenskou	56
10.2.1. Vývoj právní úpravy	56
10.2.2. Znalecká činnost	57
10.2.3. Seznam znalců	58
10.2.4. Práva a povinnosti znalců	60
10.2.5. Odměňování znalců	62
10.2.6. Porušení právních povinností	62
10.2.7. Shrnutí	64
11. Závěr	65
Seznam použité literatury a pramenů	68
Resumé	73

1. Úvod

Znalecká činnost byla dlouho dobu opomíjenou oblastí právní úpravy v České republice. O tom vypovídá i přes 40 let platící zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Bylo sice několik zákonárně politických pokusů o přijetí nového zákona, ale vždy skončili neúspěchem. Do roku 2011 prošel zákon jen dílčími novelizacemi. Zásadnější novelizace přišla až se zákonem č. 444/2011 Sb, která znaleckou činnost přiblížila současným potřebám. I přes to, že novela účinná od 1. ledna 2012 je relativně čerstvá, má právní úprava stále spousty mezer, která je potřeba vyplnit.

Práce se proto v první části zabývá především vývojem právní úpravy v kontextu 20. století, pokouší se shrnout proběhnuvší novelizaci a poukázat na největší změny, které novelizace obsahuje. Vzhledem k nutnému vývoji právní úpravy v oblasti soudního znalectví, práce poukazuje na věcný záměr zákona o zapsaných znalcích, který úpravu znalecké činnosti notně přibližuje úpravám v západních zemích a konečně řeší nejpálčivější nedostatky dosavadní úpravy. Kromě shrnutí nejvýznamnějších změn, které věcný záměr přináší, se práce pokouší předjímat budoucí vývoj, spolu s úvahami o fungování navrhovaných změn v praxi a návrhy na případná zlepšení některých částí věcného záměru. Obsahem této části práce je i rozdělení znalců, kteří jsou oprávněni znaleckou činností vykonávat. Chce-li osoba vykonávat znaleckou činnost, musí splnit určité předpoklady, které čítají kromě potřebných znalostí a zkušeností i určité morální kvality. Práce uvádí práva a povinnosti, které při výkonu znalecké činnosti znalec má. Z porovnání vyplývá, že povinnosti počtem převyšují oprávnění. Zejména povinnosti pak mají vliv na kvalitu znalecké činnosti, a to jak ve prospěch orgánů veřejné správy, účastníků řízení, tak i znalci samotnému. Zde se práce pokouší poukázat na absenci povinností, které by zkvalitňovaly znaleckou činnost nejenom navenek, ale vůči znalci samotnému (např. pojištění odpovědnosti). Znalec je ustanovován v případech, kdy je potřeba jeho odborného posouzení skutečností, na kterých závisí rozhodnutí soudu. To je prováděno zejména znaleckým posudkem, jako dalším z důkazních prostředků v řízení. Práce se zaměřuje obecně na výstupy ze znalecké činnosti, zejména na vztah

odborného vyjádření a znaleckého posudku, kdy jsou v řízení využívány a který z nich má přednost. Znalecký posudek jako důkazní prostředek, kterému je poskytován stále větší prostor, je dále rozpracován. Práce rozlišuje mezi znaleckým posudkem vyžádaným soudem a „novinkou“ podle § 127a, posudkem předloženým účastníkem řízení. Znalci se při podávání znaleckých posudků často dopouštějí chyb, které mají vliv na vadnost takto provedeného úkonu, na což se práce snaží upozornit a nejčastější chyby i uvést. S tím souvisí hodnocení posudku. Je-li posudek vadný nebo jsou-li pochybnosti o jeho správnosti, lze nechat posudek přezkoumat vypracováním tzv. revizního znaleckého posudku. S rostoucím vlivem znalce na průběh řízení, kdy je soudce v určitých ohledech do jisté míry závislý na znalci a ten tak může být stavěn až do role jakéhosi „vědeckého soudce“, se práce v druhé polovině zabývá jednáním znalce před soudem, zejména vztahy mezi znalcem a jednotlivými účastníky řízení, jejich zástupci a soudcem. I znalec se výkonem své činnosti může dopustit porušení právní povinnosti. Novela č. 444/2011 Sb. přenesla správní delikty znalců přímo do zákona o znalcích a tlumočnících. V zákoně jsou pak přímo obsaženy jednotlivé správní delikty (přestupky, správní delikty), kterých se znalec může dopustit. Porušením právní povinnosti se však znalec může dopustit i trestného činu.

Dále práce rozebírá nejenom odpovědnost za výkon znalecké činnosti ze strany znalce, ale i odpovědnost za škodu, kterou výkonem případně způsobí. Jedním z motivačních faktorů pro výkon znalecké činnosti je odměna, která znalci za provedený úkon náleží. V práci je rozebrán poměr mezi odvedenou prací znalce, nároky, které jsou na znalce kladeny, ať už z pohledu odbornosti a odpovědnosti a výši znalecké odměny.

Poslední část se zabývá komparací se Slovenskou právní úpravou, připomíná společnou výchozí právní úpravu a vývoj, kterým obě země v oblasti znalectví prošly. Práce se pokouší kriticky přistupovat k jednotlivým ustanovením slovenské právní úpravy a hledá oblasti, ve kterých by se česká právní úprava mohla inspirovat.

2. Institut soudního znalce

2.1. Vymezení pojmu

Definici pojmu znalec bychom v zákoně hledali jen těžko. Mohli bychom zjednodušeně říci, že znalci jsou osoby vykonávající činnost upravenou zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Prof. Hendrych i doc. Madar se ve svých publikacích shodnou, že *„znalec je osoba rozdílná od procesních stran (...), která má zvláštní odborné znalosti nebo zkušenosti, jichž je třeba pro posouzení nějaké otázky v řízení.“*¹ Není tedy subjektem řízení, ale osobou na řízení zúčastněnou. Spolu s procesními stranami má v procesu právně upravené postavení, ale vliv na průběh či postup procesu nemůže být vykonáván jeho vlastním jménem. Jako osoba zúčastněná na řízení jedná a vystupuje před soudem. Nehájí však svůj vlastní zájem a ani není nositelem procesních práv a povinností, které se vztahují k předmětu řízení. Znalec odpovídá na objasňované odborné otázky formou znaleckého posudku, jež je výsledkem jeho činnosti. Odpovídá tedy na to, s čím se během řízení seznámil a zhodnotil, na základě svých odborných znalostí a zkušeností. A prostřednictvím znaleckého posudku se snaží problematiku, jež se odborné otázky týkají, převést do formy srozumitelné jak orgánům činných v příslušném řízení, tak i pro subjekty, kterých se řízení týká. K potřebným poznatkům se dostává většinou nepřímo, prostřednictvím soudu, ze soudního spisu. Oproti svědkovi je znalec zaměnitelný, z čehož plynou určité důsledky. Podjatost ve věci je nepřípustná, protože znalec je vždy nahraditelný jiným existujícím odborníkem. Odpověď na otázku kdo je znalec je možné hledat i v judikatuře. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí z roku 2007 judikoval, že *„znalec je osobou, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje skutečnosti, které byly soudem určeny, a ve znaleckém posudku soudu sděluje subjektivní výsledek tohoto posouzení.“*²

Kdybychom shrnuli výše uvedené, definovali bychom znalce zhruba takto:

---

¹ MADAR, Z., kol. Slovník českého práva (3. rozšířené a podstatně přepracované vydání) II. Díl. Praha: LINDE, 2002, Znalec, str. 1810

² Srov. NS v rozhodnutí sp. zn. 33 Odo 324/2005

Znalec je tedy osoba (nepodjatá) odlišná od procesních stran, vykonávající činnost spočívající v poskytování odborných posouzení na základě svých odborných znalostí a zkušeností, především pro potřeby soudu, ale i jiných orgánů, institucí a osob, a to v oblastech, kde zejména soud tyto odborné znalosti sám nemá (povinen jmenovat i pokud tyto znalosti soud, potažmo soudce, má, aby nezbavoval ostatní subjekty možnosti řízení hodnotit anebo zpochybnit znalecký posudek) nebo ve věcech, kde je ustanovení znalce uloženo přímo zákonem nebo plyne z povahy věci a z konstantní judikatury, to vše v mezích zákonné úpravy.

2.2. Ústavněprávní rozměr znalecké činnosti

Znalec se během řízení před soudem setkává se dvěma druhy otázek, a to s otázkami právními a skutkovými. V souvislosti s ústavní zásadou „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“ a zásadou „soud zná právo“ (iura novit curia), smí znalec řešit pouze otázky skutkové. To je mj. uvedeno i v rozsudku Nejvyššího správního soudu: *„Obecně platí, že znalci nepřísluší hodnocení právních otázek a nesmí z tohoto hlediska ani hodnotit provedené důkazy. Je oprávněn vyjadřovat se pouze k takovým otázkám, k jejichž posouzení má nezbytnou odbornou znalost.“*³ Obě zásady jsou spolu do značné míry provázány. „Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“ je zde míněna ve smyslu, aby nedocházelo k delegaci řešení vybraných právních otázek na jinou osobu, v tomto případě znalce. Ze znění zásady totiž vyplývá, že zákonný soudce nesmí být odňat nikým jiným, tedy ani znalcem. Pokud by k tomu totiž došlo a soudce znalci položil k zodpovězení právní otázku, ta by byla řešena znalcem namísto soudcem. Tím by však byl popřen význam soudce v řízení, protože by přenesl svou pravomoc a povinnost řešit právní otázky na jinou osobu. K řešení právních otázek by znalec neměl být využit i podle navazující zásady iura novit curia. Ta lze jednoduše logicky zdůvodnit. Pokud by soudce potřeboval radit v právních otázkách a přenášel povinnost řešit právní otázky na jiného, čímž by nesplňoval svou základní úlohu, byl by v řízení nadbytečný.

---

³ Rozsudek NSS ze dne 30.6. 2006, č.j. 5 Afs 15/2005-65

Postupem času dochází k narůstajícímu rozporu mezi teoretickým rozdělením otázek na skutkové a právní a praktickým postupem orgánů, které dávají znalcům čím dál větší prostor k řešení právních otázek, což je však v rozporu s výše uvedeným. Tato situace je zapříčiněna několika důvody. Jednak se od 90. let diametrálně zvyšuje počet právních předpisů klesající kvality související s legislativní euforií a naivní představou, že všechny oblasti a související společenské problémy lze upravit právními předpisy a ustavičná implementace. Rostoucí počet předpisů, jejich složitost, podrobnost a úprava dalších oborů a oblastí, vyvolává další právní otázky na úkor otázek skutkových a klade na soudce znalost a schopnost aplikace čím dál většího počtu zákonů (viz *iura novit curia*). Mnohdy přetěžované soudce to pak vede k přenechání řešení právních otázek na někoho jiného (znalce).

Pro rozpor se zásadou, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, bude následný vývoj záviset na Ústavním soudu, a to zda zachová současnou situaci a potvrdí zásadu *iura novit curia* nebo ji prolomí. V budoucnu by se tak otevřela cesta pro právní předpisy, které by znalcům přiznávali právo řešit určité právní otázky.

3. Právní úprava postavení soudního znalce, znaleckého ústavu

3.1. Historický vývoj právní úpravy soudního znalectví

Znalectví a jeho chápání procházelo a prochází vývojem. Původ znalecké činnosti je v postavení zvláštního odborného svědka. Na našem území pochází první zmínky o seznamech stálých soudních znalců z roku 1787. Začátky soudního znalectví jsou tedy provázány s Rakouským císařstvím, jehož byly České země součástí. Rozvoj znalectví je spojen zejména s prudkým rozvojem vědy a techniky ve 2. polovině 19. a ve 20. století, který měl za následek nutnost účasti odborníků u soudu. S tím souvisela i potřeba vyčlenit znalecký posudek jako samostatný druh soudního důkazu, což bylo uzákoněno např. v trestním řádu z roku 1873, platných v Československu až do roku 1950.

Komplexní úprava v rámci Československa byla poprvé promítnuta v právním předpise pocházejícího z vládního nařízení č. 269/1939 Sb., o seznamech stálých soudních znalců, které bylo přijato na základě česko-slovenského ústavního zmocňovacího zákona z roku 1938.

Během 2. světové války se vývoj zastavil a pokračoval až několik let po jejím skončení, kdy první samostatná právní úprava znalecké a tlumočnické činnosti byla upravena zákonem č. 167/1949 Sb., o stálých přísežných znalcích a tlumočnících. Tímto zákonem byly definitivně sjednoceny předcházející seznamy znalců a tlumočnicků a způsoby jejich jmenování. Zaměřoval se tedy na regulaci a dohled nad činností znalců a tlumočnicků a Československo se jím zařadilo mezi země, které činnost znalců a tlumočnicků, podávající posudky nebo překlady pro účely soudních a jiných řízení, regulují. Dalším právním předpisem upravující tuto oblast byl zákon č. 47/1959 Sb., o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků, spolu s prováděcí vyhláškou č. 193 Ú.l., který se snažil změnit pohled na postavení znalců a tlumočnicků. Hlavním cílem mělo být „vymýcení soukromopodnikatelských způsobů při provádění

znaleckých a tlumočnických úkonů“ a v souvislosti s tehdejší ideologií snížil postavení znalců a tlumočnicků pouze do polohy pracovníků socialistických organizací, kteří zadanou problematiku řeší a obhajují před soudem v rámci plnění pracovních úkolů. Následkem bylo prodloužení lhůt zpracování posudků a pokles jejich kvality. Toto řešení se nakonec neujalo a úprava vydržela jen do roku 1967, kdy znalecká činnost byla upravena zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících a prováděcí vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb. Nový zákon se koncepčně vrátil k úpravě z roku 1949, tzn. navrácení k evidování jinak nestranných a institucionálně nezávislých osob v seznamu znalců a tlumočnicků. Vzhledem k situaci v době vzniku tohoto zákona byla profesionalizace znalců nežádoucí. Znalci byli tedy zákonem chápáni jako osoby, které provádějí činnost, jež je provozována vedle samotného pracovního poměru v omezeném měřítku a to znalcem osobně, výjimkou jsou zákonem vymezené nebo předpokládané situace.

Ke změně způsobu nahlížení na výkon znalecké činnosti došlo po roce 1989 a to z několika důvodů. Jedním z nich je, že na základě zastaralé právní úpravy bylo možno zapisovat do seznamu ústavů i soukromoprávní subjekty bez zkoumání, jaké osoby konkrétně budou v těchto ústavech znalecké posudky zpracovávat. V kontextu těchto změn byly změněny i právní předpisy upravující výkon samostatné výdělečné činnosti. Spolu s rozvojem ekonomicko-právních vztahů a změnou vlastnických vztahů dochází i k růstu výkonu znalecké činnosti, zejména v oblasti ekonomiky a modernizace. Tato tendence vedla k postupnému profesionalizování části znalecké veřejnosti.

Postupné zvyšování počtu znalců mělo za následek několik pozitivních jevů. Kromě sjednocení metodických postupů a vzniku znaleckých standardů se rozšířila nabídka vzdělávacích institucí, s čímž souvisí vznik řady znaleckých profesních sdružení, mezi které patří Unie soudních znalců, Asociace znalců a odhadců ČR, Komora soudních znalců a další. Sdružení mj. vydávají odborné časopisy a publikace a jejich činnost se projevuje i ve společenském životě, kdy ze znalecké veřejnosti se stává jakási stavovská skupina, která je schopná se vyjadřovat k připravovaným právním předpisům, které se buď přímo dotýkají znalecké činnosti, nebo na ni mají vliv.

Jak je uvedeno výše, po roce 1989 sice došlo k výraznému posunu v oblasti znalectví, avšak ne toliko v rovině právní, kdy stále platný a účinný zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. 7. 1967, byl novelizován pouze třikrát (zákon č. 322/2006 Sb., zákon č. 227/2009 Sb. a zákon č. 444/2011 Sb.), kdy zásadnější novelou, která výrazněji zasahuje do textu zákona, je až novela poslední. V současné době je na pořadu dne diskuze o novém zákonu *O zapsaných znalcích*, který by oddělil znaleckou činnost do samostatného zákona (viz Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích).

3.2. Platná právní úprava

Znalecká činnost není upravena pouze jedním zákonem, ale nachází se ve více právních předpisech.

Základním a stěžejním předpisem je zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících ve znění zákona č. 444/2011 Sb (dále jen „ZZT“). Jím je upraven zejména výkon znalecké činnosti, jmenování a odvolávání znalců (pozastavení a zánik činnosti), činnost znaleckých ústavů, podmínky ustavování znalců nezapsaných do seznamu, odměňování a náhrada nákladů znalců a i odpovědnost znalců za výkon prováděné činnosti. Navazující na ZZT je vyhláška č. 37/1967 Sb., ve znění pozdější předpisů, vydaná k jeho provedení. Vyhláška se podobněji zabývá obsahem ZZT, a to řízením znalecké činnosti, spočívající zejména ve výběru znalců, ověřování podmínek pro jejich jmenování a zániku funkce. Obsahuje též detaily o seznamu a ústředním seznamu znalců a seznamu ústavů a atributů potřebných pro výkon znalecké činnosti (znalecká pečeť a deník). Další část se zabývá výkonem znalecké činnosti, hlavně náležitostmi posudku a lhůtami k provedení úkonu. Poslední části pak pojednávají o odměňování znalců a ústavů a regulaci jejich odměny, včetně náhrady nákladů a jiných výdajů. V ZZT a prováděcí vyhlášce dlouho chyběla právní úprava podmínek pro zápis do seznamu znaleckých ústavů. Tuto situaci napravil až organizační pokyn Ministerstva spravedlnosti č.j. 41/2010-OD-ZN účinný ode dne 1. ledna 2011, kterým je upraven postup při vyřizování žádostí o zápis do seznamu kvalifikovaných znaleckých ústavů.

Znalecké obory pro které jsou znalci zapsáni a v nichž vykonávají znaleckou činnost jsou doposud upraveny neveřejnou směrnicí Ministerstva spravedlnosti ze dne 15. února 1973, čj. 10/73-kontr., o organizaci, řízení a kontrole znalecké a tlumočnické činnosti, č. 3 Sbírky instrukcí a sdělení. Dalším předpisem, který upravuje znaleckou činnost, je směrnice Ministerstva spravedlnosti ČSR ze dne 15.2. 1973 č. 10/1973, o organizaci, řízení a kontrole znalecké a tlumočnické činnosti. Pro účely individuální znalecké činnosti v jednotlivých oborech byly vypracovány mj. znalecké standarty, příkladem lze uvést standarty vytvořené Ústavem soudního inženýrství v Brně, mezi které patří např. Znalecký standard č. I – Oceňování motorových a jejich přípojných vozidel. Úprava znalecké činnosti je do jisté míry obsažena i v zákoně č. 99/1963Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“), v platném znění, v části třetí, hlavě druhé, především v §§ 127 a 127a. Tato ustanovení upravují důvody pro ustanovení znalce/ústavu soudem a zpracování znaleckého posudku, a to zejména na vyžádání soudu. Za určitých předpokladů je však možno předložit posudek i z iniciativy účastníka řízení. Znalecké činnosti se dotýká úprava i v jiných právních předpisech, např. v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (§ 105), zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, zákoně č. 40/2009 Sb, trestní zákoník a zákon č. 40/1964 Sb, občanský zákoník. Pro účel této práce však nejsou důležité nebo se jich bude dotýkat pouze okrajově.

3.3. Novelizace a vývoj právní úpravy

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, tedy zákon, který v současné době upravuje výkon znalecké činnosti, vznikl (viz kap. Historický vývoj právní úpravy soudního znalectví) za „minulého režimu“, v době socialistické rekonstrukce československého práva, způsobeného přijetím socialistické Ústavy roku 1960, která reagovala na právně politické proměny, zakládající se na extrémní nesouladnosti s předchozím právem. Přesto tato úprava vydržela s nepatrnými úpravami až do roku 2012, kdy prošla rozsáhlejší novelizací. Stáří právní úpravy by samo o sobě problém nebyl, kdyby spolu s rostoucí složitostí společenských vztahů po roce 1989 nabyla činnost znalců na důležitosti a bylo nutné uchýlit se k novelizaci dosavadní právní úpravy. K tomu však v tomto období došlo pouze třikrát, a to novelami ZZT zákonem

č. 322/2006 Sb., zákonem č. 227/2009 Sb. a zákonem č. 444/2011 Sb. (dále jen „novela“) Kdy u prvních dvou uvedených novelizací šlo spíše o drobné úpravy, související s činností znalce spíše okrajově. Konkrétně první z nich řešila pouze daň z přidané hodnoty při odměňování znalců, druhá pak přidělování identifikačních čísel osoby znalcům. Vyhláška č. 37/1967, vydaná k provedení ZZT byla novelizována čtyřikrát, pokaždé se však jednalo o změny, které se týkaly především odměňování, což bylo dáno postupnou změnou ekonomických podmínek. Je tedy až s podivem, že se zákonodárce k novelizaci zákona platného více než 40 let neuchýlil mnohem dříve, když byl v mnoha ohledech nevyhující. Novelizace, o které se mluvilo přes 20 let, přinesla několik zásadních změn. Zde je uveden přehled změn, které budou podrobněji rozebrány v následujících kapitolách. Na úvod je nutno uvést drobné změny přejmenování, které se prolínají celým zákonem. Jednak v § 1 dříve uvedení „občané a organizace“, byli přejmenováni na „fyzické a právnické osoby“, což více kooperuje se současnou právní terminologií, stejně jako dřívejší „státní orgány a orgány, na které přešly úkony státních orgánů“, přejmenované na „orgány veřejné moci“. Pokud bychom měli postupovat systematicky, změnou prošel v první řadě II. oddíl upravující jmenování znalců. Jmenovat je možno toho, kdo je: a) státním občanem České republiky, občanem jiného členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu nebo povolení k trvalému pobytu na území České republiky, nebo státním příslušníkem jiného členského státu než Evropské unie, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území České republiky; b) způsobilý k právním úkonům v plném rozsahu; c) je bezúhonný; d) nebyl v posledních 3 letech vyškrtnut ze seznamu znalců pro porušení povinností podle tohoto zákona. Výše uvedenou podmínku bezúhonnosti nesplňuje fyzická osoba, která byla pravomocně odsouzena za: a) úmyslný trestný čin, nebo b) za nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti znalce, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena. Nově mohou podávat návrhy na jmenování znalce i občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti nebo nadace, jestliže to vyplývá z předmětu jejich činnosti. Dalším bodem, spadajícím pod oddíl II, který naznal změny, je bod týkající se výkonu znalecké činnosti. V současné době jsou znalci povinni vykonávat svou činnost ve stanovené lhůtě, oboru a odvětví, pro které byli jmenováni. Ustanovovány orgány veřejné moci jsou zpravidla znalci, kteří jsou

zapsání v seznamu toho krajského soudu, v jehož obvodu má orgán veřejné moci sídlo nebo pracoviště, a to po předchozím projednání se znalcem. Novela nově významně zasahuje do mlčenlivosti znalce, kdy vznikl nový §10 a o mlčenlivosti. Znalec je povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své znalecké činnosti, a to i po jejím skončení. To se netýká informací o skutečnostech, jichž přiměřeným způsobem použije pro vědecké nebo vzdělávací úkoly. Znalec může být zproštěn mlčenlivosti jak orgánem veřejné moci, který jej ustanovil, tak tím, pro nějž znaleckou vykonal znaleckou činnosti na základě smlouvy.

Povinnost mlčenlivosti se nevztahuje pouze na znalce, ale i na konzultanty a další osoby, které se na znalecké činnosti podílely. Ty je znalec povinen o mlčenlivosti písemně poučit. Možnost zprostit tyto osoby mlčenlivosti je pak stejná jako u znalce. Novela reflektuje hojně využívání informačních technologií v dnešní době a přidává možnost vést znalecký deník jak v listinné, tak i v elektronické podobě. U listinné podoby ke změně nedošlo. Znalci jsou povinni předložit znalecký deník (dále jen „deník“) k občasným kontrolám. V praxi to probíhá tak, že znalci jednou ročně doručí deník ke kontrole krajskému soudu. Stejně tak je kontrolován i deník vedený v elektronické podobě. Formát, ve kterém má být deník veden, není určen. Možnosti zaslání elektronického deníku (formát PDF prostřednictvím datové schránky nebo e-mailem s elektronickým podpisem) má upravovat připravovaná novela vyhlášky č. 37/1967 Sb. Změnou prošlo i odměňování a náhrada nákladů. V § 17 ZZT je výslovně uvedeno, že znalec má za podání znaleckého posudku nárok na odměnu. Pokud je znalecký posudek zadán orgánem veřejné moci, odměna se řídí prováděcím právním předpisem. Odměna se stanoví podle účelně vynaložené práce a lze ji přiměřeně krátit, jestliže úkon nebyl proveden řádně nebo ve stanovené lhůtě. Jestliže zadavatelem není orgán veřejné moci, určuje se odměna smlouvou mezi znalcem a osobou, která znalecký posudek objednala. V případě, že není ve smlouvě uvedeno jinak, je v odměně zahrnuta i náhrada nákladů. Odměna se zvyšuje o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je z ní znalec povinen odvést. Je-li posudek zadán orgánem veřejné moci, má znalec též právo na náhradu nákladů, které účelně vynaložil v souvislosti s posudkem. Znalec má nárok na náhradu ušlého výdělku při předvolání k orgánu veřejné moci. Aby byla znalci přiznána odměna a náhrada nákladů, je povinen obé vyúčtovat zároveň s

podáním posudku. Není však třeba spolu s vyúčtováním vystavit i daňový doklad, to je nutné až ke dni přijetí úplaty. Výši odměny pak určí orgán, který znalce ustanovil, bez zbytečného odkladu, nejpozději do 2 měsíců od podání posudku. Doba k uhrazení odměny a náhrady hotových výdajů činí 30 dnů od jejich přiznání. Zcela nově je upraveno pozastavení práva vykonávat činnost znalce. Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu může za určitých podmínek rozhodnout o pozastavení práva vykonávat činnost znalce, pokud: a) bylo proti znalci zahájeno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin; toto pozastavení končí dnem nabytí právní moci rozhodnutí, kterým se toto trestní stíhání končí; b) bylo proti znalci zahájeno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin; toto pozastavení končí dnem nabytí právní moci rozhodnutí, kterým se řízení o způsobilosti znalce k právním úkonům končí, nebo c) má na základě pravomocného rozhodnutí nastoupit výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody. Znalec má, nejdéle na 4 roky, možnost požádat sám z vážných důvodů o pozastavení práva vykonávat znaleckou činnost, o čemž rozhodují ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu. Opravné prostředky proti rozhodnutí o pozastavení práva vykonávat činnost nemají odkladný účinek a znalec po dobu pozastavení nesmí vykonávat znaleckou činnost. Pozastavení výkonu činnosti je ministerstvem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu zaznamenáno do seznamu znalců, a to bez odkladu, nejpozději však do 15 pracovních dnů, co se rozhodnutí stalo vykonatelným nebo se ministerstvo spravedlnosti, nebo předseda krajského soudu dozvěděli o ukončení pozastavení práva. Přeměnou prošlo i odvolání znalce, kdy nově se jedná o zánik práva vykonávat znaleckou činnost a právo vykonávat znaleckou činnost znalci zaniká: a) smrtí; b) prohlášením za mrtvého (dnem nabytí právní moci soudu o prohlášení za mrtvého); c) zbavením způsobilosti k právním úkonům, nebo omezením způsobilosti k právním úkonům (ke dni nabytí právní moci rozhodnutí soudu, jímž byla zbavena nebo omezena způsobilost k právním úkonům); d) pravomocným odsouzením za úmyslný trestný čin nebo za nedbalostní trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti znalce; e) pravomocným uložením sankce vyškrtnutí ze seznamu znalců, nebo f) na základě písemné žádosti o vyškrtnutí ze seznamu znalců podané ministerstvu spravedlnosti nebo předsedovi krajského soudu (uplynutím kalendářního měsíce, v němž byla žádost doručena). O zániku práva vykonávat znaleckou činnost rozhodne

Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu také, pokud se dodatečně zjistí, že znalec nesplňuje některou z podmínek pro jeho jmenování, anebo jestliže tyto podmínky odpadly, pokud znalec dlouhodobě nemůže vykonávat řádně svoji činnost ze zdravotních nebo jiných závažných důvodů a nemá pozastavené právo vykonávat činnost znalce, nebo pokud tyto důvody trvají i po ukončení pozastavení tohoto práva.

Zanikne-li znalci právo vykonávat znaleckou činnost, je vyškrtnut ze seznamu znalců. Vyškrtnutí se seznamu znalců je zaznamenáno ministerstvem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu v seznamu znalců bez odkladu, nejpozději však do 15 dnů poté, co se o zániku práva dozvěděli nebo kdy se rozhodnutí o zániku práva vykonávat činnost znalce stalo vykonatelným. Ten, jehož se záznam o vyškrtnutí ze seznamu týká, je o něm vyrozuměn. Změnu doznala i znalecká činnost ústavů. Nyní jsou přímo definovány v § 21 ZZT. Znalecké ústavy se zapisují do seznamu znaleckých ústavů, který se člení na dva oddíly. V druhém oddíle jsou zapsány vysoké školy, nebo jejich součásti a veřejné výzkumné instituce, případně jiné osoby veřejného práva nebo jejich organizační složky vykonávající vědeckovýzkumnou činnost v příslušném oboru (určeny především pro zpracování znaleckých posudků ve zvláště závažných případech vyžadující zvláštní vědecké posouzení). Do prvního oddílu se zapisují ostatní znalecké ústavy, tedy ostatní právnické osoby nebo jejich organizační složky specializující se na znaleckou činnost. Žadatele lze do prvního oddílu zapsat, jen pokud: a) alespoň tři jeho společníci jsou znalci zapsanými pro požadované obory a nevykonávají znaleckou činnost v jiném oboru; b) má odpovídající materiální a personální vybavení pro výkon znalecké činnosti. Žadatel naopak nemůže být zapsán, pokud: a) byl v posledních třech letech vyškrtnut ze seznamu znaleckých ústavů; c) byl jeden z jeho společníků (členů, zaměstnanců) v posledních třech letech vyškrtnut ze seznamu znalců nebo d) byl jeden z jeho společníků v posledních třech letech vyškrtnut ze seznamu znaleckých ústavů).

Pokud je žadatelem akciová společnost, její základní kapitál musí být tvořen akciemi na jméno. V případě, že o zápis do prvního oddílu seznamu žádá podnikatel, musí požadovaný rozsah jeho znaleckého oprávnění odpovídat předmětu podnikání. Poskytování znalecké činnosti pak nesmí být v rozporu s povahou právnické osoby nebo předmětem její činnosti.

V úpravě před novelou prakticky nebyla upravena odpovědnost znalce za podání posudku v rozporu se ZZT a porušení ustanovení tohoto zákona v souvislosti se znaleckou činností. Byl tedy přidán Oddíl V upravující správní delikty, který řeší zejména přestupky a správní delikty právnických osob a jejich sankcionování. Znalec se dopustí přestupku, tím že: a) nevykonává znaleckou činnost řádně, ve stanovené lhůtě, oboru a odvětví, pro které byl jmenován, b) nevykonává činnost znalce osobně nebo v posudku nevede důvody, pro které přibral konzultanta, jestliže tak učinil, c) poruší povinnost zachovávat mlčenlivost nebo o této povinnosti nepoučí další osoby, které se na znalecké činnosti podílely, d) podá znalecký posudek ve věci, z níž byl jako znalec vyloučen, e) bez vážných důvodů odmítne podat orgánu veřejné moci znalecký posudek, f) opakovaně nepodepíše nebo nepřipojí otisk pečeti na písemný znalecký posudek, g) nevede znalecký deník nebo ho nevede řádně, h) nesprávně vyúčtuje odměnu za podání znaleckého posudku, i) vykonává činnost znalce v době pozastavení práva vykonávat tuto činnost. Fyzická osoba se dopustí přestupku, pokud se neoprávněně vydává za znalce. Sankcí za přestupek je možnost uložení pokuty do výše 50 000 Kč, 100 000 Kč a 200 000 Kč nebo vyškrtnutí ze seznamu znalců. Při stanovení druhu a výměry sankce se též přihlíží ke skutečnosti, zda byla znalci v minulosti již uložena výstraha. Správních deliktů se dopouští výhradně právnické osoby, tedy znalecké ústavy a to tím, že a) nevykonávají znaleckou činnost řádně, ve stanovené lhůtě, oboru a odvětví, pro které byly zapsány, b) nevykonávají znaleckou činnost osobně nebo v posudku nevedou důvody, pro které přibraly konzultanta, jestliže tak učinily, c) nepoučí osoby, které se podílely na znalecké činnosti, o povinnosti zachovávat mlčenlivost, d) podají znalecký posudek ve věci, ze které byly jako ústav vyloučeny, e) bez vážných důvodů odmítnou orgánu veřejné moci podat znalecký posudek, f) opakovaně nepodepíší nebo nepřipojí otisk pečeti na písemný znalecký posudek, g) nevedou znalecký deník nebo ho nevedou řádně, h) nesprávně vyúčtují odměnu za podání znaleckého posudku. Znalecké ústavy se též dopustí správního deliktu, pokud se neoprávněně vydávají za znalce, znalecký ústav anebo vykonávají znaleckou činnost. Za správní delikt se stejně jako za přestupek ukládá pokuta nebo vyškrtnutí ze seznamu znaleckých ústavů. Zde jsou však horní sazby pokut vyšší, kdy je možno uložit pokuty do výše 100 000 Kč, 200 000 Kč a 400 000 Kč. Pokuta je splatná

do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci. Při určení druhu a výměry sankce ústavu nebo právnické osoby se přihlíží k závažnosti správního deliktu (následky, okolnosti spáchání) a ke skutečnosti, zda byla ústavu udělena výstraha. Pokud ústav nebo právnická osoba prokáže, že vynoložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil, za správní delikt neodpovídá. Stejně tak odpovědnost za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezhájil řízení v subjektivní lhůtě 1 roku a v objektivní lhůtě 3 let. Správní delikty jsou v prvním stupni projednávány Ministerstvem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu, ty také zaznamenávají údaje o pravomocném rozhodnutí, kterým byl znalec/ústav uznán vinným z přestupku/správního deliktu do seznamu znalců nebo v seznamu znaleckých ústavů bez dokladu, nejpozději však do 15 dnů od doby, kdy rozhodnutí nabylo právní moci. V případě, kdy zjištěné porušení povinností nelze posoudit jako správní delikt nebo přestupek, může Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu udělit znalci nebo ústavu písemnou výstrahu. Toliko k novele.

3.3.1. Věcný záměr

Přestože novela je v účinnosti relativně krátkou dobu, neřeší všechny důležité otázky, které bude nutno dořešit. Na stole je nyní věcný záměr zákona o zapsaných znalcích, který je výsledkem úmyslu vlády ČR zcela nově upravit znaleckou činnost. Věcný záměr byl vládě předložen v listopadu 2011. Ta ho schválila a s připomínkami legislativní rady vlády předala k dopracování Ministerstvu spravedlnosti k přepracování do paragrafového znění. Znalecká činnost je přes 40 let upravena spolu s činností tlumočnickou, to se má, jak vypovídá název nového zákona, změnit. Záměrem nové úpravy je tedy vyhovět rozdílným potřebám znalecké a tlumočnické a vytvořit dva samostatné zákony po vzoru států jako jsou např. Dánsko, Itálie, Německo, Nizozemí, Švédsko, Francie, Belgie a Slovinsko.

Cílem následujících několika odstavců je shrnout obsah věcného záměru do zhruba čtyř bodů, které mají projít největší změnou. První bod shrnuje plánovanou změnu registru znalců a znaleckých ústavů, který je v současné době na internetových stránkách www.justice.cz. Nově se bude jmenovat centrální registr znalců a znaleckých ústavů (dále jen „registr“) a bude rozdělen na dva oddíly, obory a odvětví, kdy v prvním oddílu budou zapsáni znalci, v druhém pak znalecké ústavy. Zapisovány by měly být pouze osoby se skutečným zájmem o výkon znalecké činnosti. Pověřené vedením registru bude Ministerstvo spravedlnosti. Osoby, které nebudou zapsány v registru, budou moci vykonávat znaleckou činnost pro orgány veřejné moci pouze výjimečně, ustanoví-li je orgán pro dané řízení „ad hoc“, a to za podmínek daných zákonem. Údaje uvedené v registru budou rozděleny na veřejné a neveřejné. Mezi veřejné údaje budou patřit: a) jméno znalce, b) právní forma, c) kontaktní údaje, d) obor a odvětví, ve kterém činnost vykonává, e) poznámka o případném pozastavení činnosti znalce, f) údaj o udělených sankcích, g) údaj, zda znalec - fyzická osoba působí též u jiného subjektu zapsaného v registru a jeho údaje. Neveřejnými údaji pak budou: a) adresa místa bydliště, b) údaj o sankcích, které byly uděleny a nemají být uveřejněny, c) další skutečnosti potřebné pro výkon dohledu. Přístup k nim bude mít pouze Ministerstvo spravedlnosti a předseda krajského soudu. V registru bude obsažena i evidence znaleckých posudků, která bude obsahovat záznamy o provedení všech posudků a jejich předmět, pro koho byla činnost provedena, datum, kdy proběhlo vyúčtování a den proplacení. Přístup do registru evidence znaleckých posudků bude mít Ministerstvo spravedlnosti a za účelem zápisu údajů i znalci a znalecké ústavy. Centrální evidence znaleckých posudků má sloužit k účinnější kontrole, oproti nevyhovujícímu vedení znaleckých deníků v listinné podobě.

Druhý bod se týká výkonu vstupní zkoušky. Tu umožní Ministerstvo spravedlnosti vykonat tomu, kdo podal žádost o zápis do registru a jeho žádosti by jinak bylo vyhověno. Vstupní zkouška má být zaměřena na ověření znalostí zákona o zapsaných znalcích a právních předpisů vydaných k jeho provedení, právní postavení znalce a znaleckého ústavu před orgány veřejné moci a náležitosti vyhotovení znaleckého posudku. Složení zkoušky bude umožněno buď prostřednictvím webové aplikace přístupné na internetu, nebo variantou kombinující předchozí možnost spojenou

s následným ústním přezkoušením. Pokud nebude výkonání zkoušky úspěšné, bude možné zkoušku opakovat. K tomu bude nutné podat žádost na Ministerstvo spravedlnosti. Další bod upravuje pojištění a vzdělávání, kdy nově bude znalec povinen pojistit se pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou v závislosti s výkonem znalecké činnosti. Zákonem bude znalci též uložena povinnost soustavně se vzdělávat v oboru, pro který byl zapsán do registru a prohlubovat své odborné znalosti pro řádný výkon znalecké činnosti (v obecné rovině). Poslední bod shrnuje poradní orgán a součinnost profesních a zájmových sdružení. Ministerstvu spravedlnosti bude umožněno zřídit si sbory jako poradní orgány pro znalecké otázky. Jejich členy bude jmenovat ministr spravedlnosti z řad zapsaných znalců. Sbory budou mít za úkol poskytovat vyjádření na vyžádání orgánu, který řízení povede a vyjadřovat se k otázkám týkající se oboru, pro který byly zřízeny. Dosavadní poradní sbory budou zachovány a budou posíleny o roli poskytování vyjádření pro účely řízení. Zákon o zapsaných znalcích měl být účinný v březnu 2013, dosud však není k dispozici ani jeho paragrafové znění. Teprve následný vývoj tedy ukáže další směřování právní úpravy znalecké činnosti.⁴

3.3.2. Věcný záměr – Centrální registr znalců

Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích uvažuje o změně současného registru znalců dostupného na www.justice.cz a chce vytvořit zcela nový Centrální registr znalců a znaleckých ústavů (dále jen „Centrální registr“). Pokud bude schválen zákon o zapsaných znalcích a spolu s ním vytvořen Centrální registr, bude to další krok, kterým se úprava znalecké činnosti posune směrem kupředu a vezme v potaz požadavky dnešní doby. Centrální registr má velký potenciál, díky čemuž se může zlepšit orientace soudu i účastníků řízení při výběru znalce. Zde hraje velkou roli rozdělení registru v rámci jednotlivých oddílů na veřejnou a neveřejnou část, kdy do každé části se budou zapisovat odlišné údaje. Zapisované údaje jsou přesně vymezeny taxativním výčtem. K

---

⁴ Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích, Legislativní odbor, Ministerstvo spravedlnosti, http://eklep.vlada.cz/eklep/getAttachment?id=ma_rack8lhk7cgh.doc

plnému využití možností Centrálního registru by však bylo dobré výčet ještě rozšířit. Kromě adresy místa bydliště, údajích o udělených sankcích a jiných skutečnostech potřebných pro výkon dohledu nad výkonem znalecké činnosti, které jsou obsahem neveřejné části, by bylo vhodné do této části zahrnout ještě informace o tom, čím znalec v rámci své znalecké činnosti prošel, včetně výčtu oblastí dané specializace, pro které byly znalecké posudky zpracovány a jejich předmět. Oproti veřejné části zapisovaných údajů, kam bude mít přístup kdokoli, bude i přístup do neveřejné části omezen. Věcný záměr počítá s tím, že přístup bude umožněn Ministerstvu spravedlnosti, jako správci celého Centrálního registru, předsedovi krajského soudu a znalcům a znaleckým ústavům pouze ke všem údajům, které se týkají jich samotných. Dalšími oprávněnými k nahlédnutí by však mohli být všichni soudci, kteří by získané informace použili při výběru znalce. Každý znalec se totiž, i přes svou dosud získanou odbornost, setkává s určitou problematikou poprvé. Při opětovném setkání s obdobnou problematikou již však může čerpat ze získaných poznatků, což nutně přispívá ke zkvalitnění jeho činnosti. Znalec se díky zvýšené erudici v dané oblasti cítí jistější a může se více soustředit na individuální okolnosti znaleckého úkolu. Pokud je tedy znalec zadán k řešení určité problematiky, se kterou se již v rámci své činnosti setkal, má posudek vystavěn pevný základ, jenž se bude účastníkům řízení hůře vyvracet a znalec ho snáze obhájí. To mj. vyplývá i z latinského „Rem tene, verba sequentur“, tedy „ovládej věc a slova budou následovat“.

Budou-li v registru zahrnuty informace, které do určité míry monitorují znalce získané zkušenosti, tzn. čím znalec ve své činnosti prošel a soudce bude mít možnost se s nimi seznámit, bude to sloužit jako dobré vodítko při výběru znalce. V praxi je situace taková, že znalec je ustanoven pro určitou oblast, na níž se specializuje, ale s určitými skutečnostmi v rámci své specializace není obeznámen. Zde lze uvést příklad: Soudní znalec ustanoven pro obor stavitelství z důvodu chybějící praxe při přejímání dokončených stavebních objektů či provozních souborů neovládá toto přejímací řízení, nezná jeho zákonitosti, neví jaká dokumentace se při takové přejímce předává a co z ní lze zjistit. Na základě výše uvedeného lze uvažovat o jakémsi kariérním postupu znalce. Výsledky znalecké činnosti by pak byly hodnoceny podle toho, zda obstály po určitou dobu při určité činnosti během roku. Tzn. zejména podle toho, jak byli znalci schopni

zpracovat posudek a jakým způsobem dokázali podat vysvětlení k závěrům, k nimž došli. Znalci, kteří by podávali posudky splňující tato kritéria, by pak mohli tvořit skupinu renomovaných znalců, jenž by byli na prvních místech v seznamu, ze kterého soud vybírá znalce pro daný obor.

Centrální registr má sloužit nejenom orgánům veřejné moci pro výběr znalce pro potřeby řízení a veřenosti/účastníkům řízení při výběru znalce za účelem poskytnutí znaleckého posudku, ale má i zamezit cílenému výběru konkrétní osoby a tím i k omezení potencionálních korupčních rizik. Tomu lze zamezit především tím, že účastníci řízení budou mít možnost na vyžádání nahlédnout do informací, které jsou obsahem neveřejné části Centrálního registru, z kterých soud čerpal při výběru ustanoveného znalce. Pro daný obor, respektive specializaci, bude v registru seznam znalců spolu s jejich dosavadní praxí, kterou v rámci znalecké činnosti prošli, popř. jejich hodnocení. Na základě porovnání jednotlivých znalců uvedených v seznamu pak bude umožněno napadat výběr znalce, kterého soud ustanovil.

Součástí Centrálního registru má být i Centrální evidence znaleckých posudků (dále jen „Centrální evidence“), která má nahradit stávající již nevyhovující a obtížně kontrolovatelný systém vedení znaleckých deníků v listinné podobě. Registr má podle věcného záměru obsahovat záznamy o provedení všech posudků, jejich předmět, pro koho byla činnost provedena, datum vyúčtování a den jejich provedení. Obsahem registru by však mohl být i celý znalecký posudek v elektronické podobě a informace o tom, zda se jím soud řídil, či nikoliv a případně odkaz na znění revizního posudku nebo dalšího posudku, který byl použit v řízení. Stejně tak by mohla být obsahem i cena, za kterou byl posudek zpracován. Centrální evidence má být přístupná pouze Ministerstvu spravedlnosti, kterému má umožnit provádět účinnější kontrolu. Přístup by však měl být umožněn i předsedům soudů a zprostředkovaně dalším soudcům, kteří by získané informace mohli využít jak při výběru znalce, tak při porovnávání zpracování a ceny posudků v obdobných věcech a čase. Otázkou do diskuze je, zda by Centrální evidence znaleckých posudků nemohla sloužit podobně jako je tomu u judikatury vyšších soudních instancí, kdy by soudci mohli do jisté míry vycházet z posudků, které v řízení obstáli, např. od renomovaných znalců.

3.4. Znalci zapsaní do seznamu

Znaleckou činnost mohou až na výjimky (nezapsaní znalci) vykonávat pouze znalci zapsaní do seznamu znalců, který je veden krajským soudem a centrálně Ministerstvem spravedlnosti (elektronická podoba na www.justice.cz). Ten je spolu s okresními soudy povinen zajistit, aby byl veřejně přístupný a každý tak do něj mohl nahlédnout. Znalcem zapsaným do seznamu je fyzická osoba, která je jmenována ministrem spravedlnosti nebo jím pověřeným předsedou krajského soudu za splnění předpokladů uvedených v § 4 ZZT a prováděcí vyhlášce. Návrh na jmenování znalce můžou podat orgány veřejné moci, vědecké instituce, vysoké školy a organizace u nichž pracují osoby přicházející v úvahu, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti anebo nadace, stejně jako ten, kdo o jmenování požádá. Znalců by mělo být jmenováno v každém oboru tolik, aby byli schopni bez nepřiměřeného zatěžování pokrýt potřebu posudků. Zda jsou splněny podmínky pro jmenování, je ověřována pomocí dotazníku odbornost vyjádřeními organizacemi, u kterých byla osoba v pracovním poměru. Osobní vlastnosti se zjišťují především porovnáním výpisu z rejstříku trestů. Splňuje-li znalec požadované podmínky, nastává samotné jmenování, které se skládá ze složení znaleckého slibu potvrzeným podpisem v knize znalců a převzetí jmenovací listiny. V té jsou uvedeny: jméno a příjmení znalce, jeho bydliště, základní obory, případně odvětví a specializace, pro které je oprávněn vykonávat znaleckou činnost, datum složení slibu a pořadové číslo (označuje složení slibu v knize slibů) a předpis předsedy krajského soudu nebo ministra spravedlnosti, kterými byl znalec jmenován. Spolu se jmenovací listinou převezme znalec i potvrzení, opravňujícího k objednání znalecké pečeti. Dále obdrží průkazku znalce s označeným rozsahem jeho oprávnění a znalecký deník, do něhož je povinen zapisovat veškeré znalecké posudky, o které byl požádán. Znalec je též obeznámen se zněním znalecké doložky, která je uvedena na konci znaleckého posudku. Následně je znalec zapsán do seznamu znalců, který je členěn podle oborů, popř. odvětví. Je povinností znalce hlásit případné změny. Již nedochází k odvolávání znalce, ale právo vykonávat znaleckou činnost mu buď zaniká (§ 20a an. ZZT) nebo mu může být pozastaveno (§ 20 ZZT). V obou případech rozhoduje Ministerstvo spravedlnosti nebo předseda krajského soudu.

3.5. Znalci nezapsaní do seznamu

Znalci nezapsaní v seznamu jsou stejně jako znalci zapsaní i fyzické osoby. Pokud není v seznamu pro některý obor zapsán znalec, nemůže-li znalec tam zapsaný určitý úkon provést nebo by provedení úkonu bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady, může v civilním řízení orgán veřejné moci „ad hoc“ ustanovit osobu, která není zapsána do seznamu a má potřebné předpoklady pro podání posudku. Zda má osoba potřebné odborné, popř. i jiné předpoklady, by měl orgán veřejné moci ověřit. K ustanovení znalce je potřeba i jeho souhlas a složení slibu (§ 6 odst. 2 ZZT) do rukou orgánu veřejné moci, kterým byl ustanoven. V ZZT není uvedeno, co se stane v případě, že znalec nesloží nebo odmítne složit slib. Na tuto otázku odpovídá až rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve kterém je uvedeno: „*Nesložil-li soudem ustanovený znalec, který není zapsán seznamu znalců (§ 7 zákona č. 36/1967 Sb.), před podáním posudku slib, nelze jeho posudek pokládat za znalecký posudek podle ustanovení § 125 a § 127 odst. 1 OSŘ. Proto v řízení o věci, v níž rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí ustanoveného znalce, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, pokládal-li soud za znalecký posudek a výpověď znalce i úkony ustanoveného znalce, který znalecký slib dosud nesložil*“.⁵

Znalec je přibrán pouze ke konkrétnímu případu a k tomu se vztahují jeho ustanovení a slib. Nedostává proto znaleckou pečeť ani znalecký deník.

3.6. Znalecké ústavy

Znaleckou činnost mohou mimo fyzických osob (viz výše), vykonávat i osoby právnické. Těmi jsou znalecké ústavy, upravené v § 21 an. ZZT, který v odst. 1. stanoví, že znaleckými ústavami jsou: „*právnícké osoby nebo jejich organizační složky, které jsou specializovány na znaleckou činnost a jsou zapsány do seznamu znaleckých ústavů*.“⁶ Znalecké ústavy jsou tedy zapisovány do seznamu vedeného Ministerstvem

⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 1972, sp. zn. 2 Cz 18/72

⁶ § 21 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění platných předpisů

spravedlnosti, které rozhoduje o zápisech do něj. Seznam je rozčleněn na dva oddíly, podle nichž se rozlišují dvě kategorie znaleckých ústavů. První kategorií ústavů, zapisovaných do prvního oddílu, jsou ústavy nebo jiná specializovaná pracoviště zaměřující se na znaleckou činnost. Dalo by se říci, že jsou na úrovni jednotlivých znalců (k tomu viz níže). Do druhého oddílu se zapisuje druhá kategorie ústavů, jimiž jsou vysoké školy nebo jejich součásti (nutné mít akreditovaný doktorský studijní program v příslušném nebo příbuzném oboru) a veřejné výzkumné instituce, případně jiné osoby veřejného práva nebo jejich organizační složky vykonávající vědecko-výzkumnou činnost v příslušném oboru. Tyto ústavy mohou být požádány o podání znaleckého posudku ve zvláště obtížných případech vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení. Obecně nesmí být poskytování znalecké činnosti v rozporu s povahou nebo předmětem činnosti právnické osoby.

Pokud bychom měli výše uvedené shrnout, jsou znalecké ústavy právnickými osobami sdružujícími pod sebou více odborníků. Novela stanovila v souvislosti s odborníky určité požadavky. Ústav musí pro příslušný obor, v němž vykonává znaleckou činnost, trvale zaměstnávat osoby s příslušným oprávněním pro daný obor.

4. Výkon znalecké činnosti

4.1. Práva znalce

Výstupem ze znalecké činnosti je především znalecký posudek, jenž slouží jako důkazní prostředek v řízení. Cílem znalecké činnosti je tedy přispět ke zjištění skutkového stavu věci a podle toho by měla být koncipována. Práva znalce jsou obecně upraveny v ZZT a prováděcí vyhlášce a dále v procesních předpisech vztahujících se k jednotlivým typům řízení. Znalci jsou zapisováni do seznamu znalců u Krajského soudu v místě jejich trvalého pobytu. Oprávnění vykonávat znaleckou činnost však mají i mimo obvod tohoto soudu. Důvodem je jednak konkurence mezi znalci, což mj. přispívá ke zkvalitňování znaleckých úkonů a orgány veřejné moci tím nejsou omezeny pouze

počtem znalců zapsaných pro daný obvod a nejsou nuceni ustanovovat znalce ad hoc. I přes zmíněnou konkurenci je nutno brát v úvahu zásadu účelnosti a hospodárnosti. Pro podání znaleckého posudku je vyžadována určitá kvalita zpracování, ale i včasnost jeho podání. Vyžaduje-li to povaha věci, zejména je-li potřeba posoudit zvláštní dílčí otázky, je znalec oprávněn přibrat konzultanta. Účelem tohoto práva je pomoci znalci v náročnějších otázkách znaleckého úkolu a v konečném důsledku zkvalitnit jeho práci.

Dalším právem znalce, výslovně uvedeným v § 14 ZZT je právo využívat přístrojů, jiných zařízení a materiálů organizace, u níž pracuje, ve výjimečných případech též i jiných organizací, které tímto vybavením disponují. V dobách minulého režimu byl výkon znalecké činnosti bez využití vybavení tzv. socialistických organizací, tzn. bez jejich přístrojů, zařízení a materiálů. Pojem organizace v zákoně není definován, to obsahuje až novela prováděcí vyhlášky č. 432/2002 Sb., kdy se organizací rozumí též právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby. Pojem organizace je však v právní úpravě obsažen od vzniku samotného zákona, kdy se termíny fyzická a právnická osoba prakticky nepoužívaly. Zákon tímto pojmem tedy zamýšlel socialistické organizace, jejichž dnešním ekvivalentem by mohla být státní organizace mající právní subjektivitu, resp. organizační složky státu. K výkonu znalecké činnosti je potřeba motivovat odborníky s požadovanými odbornými znalostmi a schopnostmi. Proto mají znalci právo žádat úhradu nákladů a odměnu za posudek. Vykonává-li znalec činnost před orgány veřejné moci, náleží mu odměna podle stanovených sazeb. Nárok na náhradu nákladů znalci náleží pouze tehdy, vynaložil-li je účelně v souvislosti se znaleckým posudkem. Další práva souvisí s jednotlivými povinnostmi znalce. S povinností podat znalecký posudek souvisí i právo znalce za určitých okolností odmítnout jeho podání. Mezi důvody patří právo odmítnout, pokud se znalec dozví o své podjatosti a právo odepřít výpověď podle § 126 odst. 1 OSŘ.

Dalším a posledním právem vyplývajícím z povinností znalce je právo být vyškrtnut ze seznamu znalců. Aby mohla být osoba jmenována znalce, musí splnit určité předpoklady uvedené v § 4 ZZT, mezi nimiž je i souhlas se jmenováním. Znalec tedy nemůže být k výkonu činnosti nijak nucen a vykonává ji výhradně ze své vlastní vůle, z čehož plyne, že ji může ze své vůle i ukončit a být vyškrtnut ze seznamu.

Procesním předpisem upravujícím civilní řízení je OSŘ, ze kterého vyplývají další práva znalce o v tomto řízení. Na základě ustanovení § 127 odst. 4 OSŘ je znalec oprávněn požádat předsedu senátu, aby uložil účastníkovi řízení, popřípadě i někomu jinému, předložit znalci potřebné předměty, podat mu nutná vysvětlení, podrobit se lékařskému vyšetření, popřípadě zkoušce krve anebo něco vykonat nebo snášet, je-li to potřebné k podání posudku. Nesplní-li účastníci popř. jiné osoby výše uvedenou povinnost, je možné je k tomu donutit pomocí pořadkových pokut nebo předvedení. Práva vyplývající z OSŘ se dotýkají i znalců, jenž vypracovávají znalecké posudky dle § 127a OSŘ. Těm soud umožní nahlížet do spisu nebo se jinak seznámit s informacemi potřebnými pro vypracování znaleckého posudku.

4.2. Povinnosti znalce

Stejně jako práva i povinnosti vyplývají zejména ze ZZT a prováděcí vyhlášky. Povinnosti však mohou být i obsahem smlouvy uzavřené se zadavatelem znaleckého posudku o jeho vyhotovení. To se týká zejména případů podle ustanovení § 127a OSŘ, pokud znalecký posudek není zadán orgánem veřejné moci. Povinnosti nejsou v zákoně ani prováděcí vyhlášce nijak systematicky uspořádány. Některé z povinností jsou shrnuty a obecně charakterizovány v § 8 ZZT. Základní povinností znalce a posledním krokem ke jmenování, je složit slib, jehož text obsahuje další povinnosti. V době mezi jmenováním a složením slibu je žadatel již znalcem, ale dosud není oprávněn vykonávat znaleckou činnost. Znalec je slib povinen složit do rukou toho, kdo jej jmenoval. Slib zní: *„Slibuji, že při své znalecké činnosti budu přesně dodržovat právní předpisy, že znaleckou činnost budu konat nestranně podle svého nejlepšího vědomí, že budu plně využívat všech svých znalostí a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu znalecké činnosti dozvěděl.“*⁷ Složením slibu na sebe znalec dobrovolně přebírá závazky, které jsou v něm obsaženy. Znalec je od okamžiku složení slibu povinen vykonávat znaleckou činnost podle zákona a poruší-li jej, ponese za to odpovědnost. Složení slibu zavazuje i do budoucna a znalec tedy není povinen opětovně slib skládat před každým dalším úkonem před orgány veřejné správy. Jak je uvedeno

---

⁷ Srov. Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění platných předpisů

výše, obsahem slibu jsou další povinnosti, mezi něž patří v první řadě dodržování právních předpisů. Taxativní výčet právních předpisů, které je znalec povinen dodržovat, v zákoně uveden není, je tím však myšleno dodržování celého právního řádu ČR. Další povinností pro výkon znalecké činnosti je vykonávat ji nestranně podle svého nejlepšího svědomí. To naráží zejména na znalcovu nepodjatost (viz kapitola níže). Na znalce je také kladen nárok, aby při výkonu činnosti plně využíval všech svých znalostí. Znaleckou činností mohou vykonávat pouze odborníci, kteří své odborné názory dále zprostředkovávají zejména soudům a účastníkům řízení, jimiž jsou laici. Znalec musí být schopen nejenom podat odborné závěry, ale i je vysvětlit. Aby toho byl schopen, je povinen své dosavadní odborné znalosti udržovat a dále je průběžně prohlubovat.

Poslední povinností obsaženou ve slibu, je povinnost mlčenlivosti, které se věnuje následující kapitola. Další povinnosti shrnuje § 8 ZZT, který znalci ukládá vypracovat posudek řádně a včas v oboru a odvětví, pro které byl jmenován. Posudek musí znalec vypracovat osobně, což je předpokladem pro posouzení podjatosti znalce v dané věci. Důvody podjatosti je znalec povinen oznámit. Nad znaleckou činností je nutné vykonávat dohled, jehož výkon má mj. ulehčit povinnost znalce vést znalecký deník, do kterého zapisuje provedení všech posudků, jejich předmět, pro koho byl úkon proveden, výše znalečného a den kdy bylo proplaceno. Povinnost vést znalecký deník se od roku 2011 týká i znaleckých ústavů, kterých se do té doby povinnost zpravovat o své činnosti netýkala. Deník je předkládán Krajskému soudu k občasným kontrolám. Nesplnění této povinnosti vede k uložení sankce. Cílem deníku je vytvořit jednotnou evidenci znaleckých posudků pro lepší orientaci znalce i orgánů provádějících dohled. Obecně lze posudek podat ústně, většinou je však vyžadován písemně. Znalecké ústavy jsou povinny znalecký posudek podat pouze v písemné formě. Povinnosti se týkají i formální stránky znaleckého posudku, jenž je znalec povinen opatřit podpisem a pečeti a vyznačit v něm znaleckou doložku. Znalec má i povinnost evidenční, kdy je povinen hlásit změny bydliště. S nárokem znalce na znalečné souvisí povinnost vyúčtovat odměny a náhrady nákladů spolu s podáním posudku. Občanský soudní řád povinnosti přímo pro znalce nestanoví, ale dotýkají se ho stejné povinnosti jako pro svědka.

4.2.1. Mlčenlivost znalce

Povinnost mlčenlivosti byla před novelou obsažena pouze ve znění znaleckého slibu, který je znalec povinen složit při svém jmenování. Spolu s novelou byl nově přidán § 10a ZZT, který je vůči znaleckému slibu speciální a významným způsobem zasahuje do mlčenlivosti znalce. Povinnost mlčenlivosti je tak přenášena i na konzultanty a další osoby, které se na znalecké činnosti podílely, o čemž je znalec musí písemně poučit. Povinnost zachovat mlčenlivost trvá i po skončení znalecké činnosti.

Kvůli povinnosti mlčenlivosti nemusí být uzavírán „extra“ smluvní vztah a ta se týká i skutečností, které byly znalci sděleny zadavatelem pro vypracování posudku, ale posudek nakonec dotyčnému znalci není zadán. Mlčenlivost se totiž netýká pouze vypracování znaleckého posudku, ale obecně činnosti, kterou znalec vykonává. Zadavatel může znalce mlčenlivosti zprostit. Prolomí-li však znalec mlčenlivost přiměřeně pro vědecké a vzdělávací úkoly, není povinen se zadavatele ptát. Osob, které znalec uvede jako ty, které mu při vypracování posudku pomáhaly, se mlčenlivost netýká. Mlčenlivost má přednost i před obchodním tajemstvím a povinností nezveřejňovat informace z důvodu ochrany osobnosti, které se znalec dozvěděl v souvislosti s výkonem znalecké činnosti. Problém může nastat, pokud se stane, že účastníkovi sporu znalce vypracovaný posudek nevyhovuje a rozjede negativní kampaň proti znalci, ať už v odborných kruzích nebo tisku. Zde tvrdí, že znalce vypracovaný posudek je chybný a znalec se v odborných závěrech mýlil. Důkazy pro tato tvrzení pak ani nemusí předkládat anebo předloží-li je, není znalec schopen mu je vyvrátit. Důvodem je právě povinnost mlčenlivosti, kterou je vázán. Absurdní situace může nastat dokonce v případě, je-li oním nespokojeným účastníkem sporu přímo zadavatel posudku, kdy to, že posudek je v jeho neprospěch, vyjde až v průběhu sporu. Znalec se pak nařčením z jeho strany není schopen bránit, protože osobou, jenž ho může zprostit mlčenlivosti je právě zadavatel.

4.2.2. Nepodjatost (nestrannost)

Nepodjatost má v případě výkonu znalecké činnosti vlastně tentýž význam jako nezávislost. ZZT ve svém ustanovení § 11 odst. 1 uvádí, že znalecký posudek nesmí

podat („závislý“) znalec, u něhož lze mít pochybnosti, ať už pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, účastníkům řízení anebo k jejich zástupcům, o jeho nepodjatosti. Mimo tyto případy je znalec povinen podat znalecký posudek, byl-li ustanoven v řízení před soudem. Odmítnout může pouze ze závažných důvodů, zejména způsobil-li vypracováním znaleckého posudku nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým. Důvody podjatosti znalce jsou vesměs stejné jako pro vyloučení soudců z důvodu podjatosti uvedených v § 14 OSŘ. K tomu judikatura blíže specifikovala skutečnosti, které mají za následek podjatost. Jedná se zejména o případy, kdy má soudce přímý právní záměr na projednávané věci, je-li sám účastníkem řízení nebo pokud se rozhodnutí soudu může přímo dotknout jeho práv. Stejně tak se jedná o podjatost, pokud je soudce k účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům v příbuzenském nebo obdobném vztahu anebo ve vztahu ekonomické závislosti.⁸

Usnesením vymezené důvody podjatosti jsou do jisté míry obecné a obdobně se týkají i znalce. Znalecký posudek vypracovaný znalcem, který je v příbuzenském vztahu k jednomu z účastníků řízení nebo jeho právnímu zástupci, např. ve věci týkající se výše náhrady škody, je nutné s ohledem na důvodné pochybnosti o nepodjatosti znalce považovat za vadný. Není totiž možné vyloučit, zda se znalec nedopustil zkreslení posudku ve prospěch nebo neprospěch jedné ze stran řízení. Takto vadný posudek lze nahradit pouze vypracováním nového posudku od jiného znalce. O nepodjatosti znalce lze pochybovat i v případech, kdy je znalec ve vztahu ekonomické závislosti k účastníku řízení nebo jsou-li oba v pracovním poměru ke stejnému zaměstnavateli. Znalec může být touto skutečností, ať již vědomě nebo nevědomě, ovlivněn a na základě toho dojít ke zkresleným závěrům. K tomu může dojít jak z pocitu loajality a kolegiality, tak z obavy před nepříznivými pracovními dopady.⁹ Pochybnosti o nepodjatosti mohou nastat též za předpokladu, pokud je pracoviště, jež je kvalifikované k výkonu znalecké činnosti, součástí organizační struktury jedné ze stran řízení. Možná větší pochybnosti o nepodjatosti znalce mohou být vzbuzovány u znaleckých posudků předložených účastníky řízení podle § 127a OSŘ. Zejména v očích protistrany, popř. soudu, se nelze vyhnout úvahám, do jaké míry jsou závěry uvedené v posudku

---

⁸ Srov. Usnesení NS ČR ze dne 22.10. 200,1 sp.zn. 22 Cdo 172/2000

⁹ Srov. Nález ÚS ze dne 25.6. 2003, sp.zn. II ÚS 35/03

projednávány s objednatelem tak, aby měli co největší vliv na jeho úspěch ve sporu. Znalec je sice povinen posudek opatřit doložkou o tom, že si je vědom nepravdivého znaleckého posudku a v případě, že toto nedodrží, mu hrozí trestní postih (§ 346 TrZ), i přesto však závěry nemusí být za splnění těchto podmínek zcela objektivní. To vyplývá z několika níže uvedených skutečností. V mnoha případech se stává, že se znalci v rámci totožného znaleckého úkolu, kdy jim jsou položeny totožné otázky, doberou jiného závěru. K tomu dochází z několika důvodů, jako jsou použití jiného postupu, jiné metodiky, popř. jiného zařízení nebo se záměrně nezabývají určitou částí znaleckého úkolu apod. Znalecký posudek tedy nemusí být přímo nepravdivý, ale pouze vypracován ve prospěch jedné ze stran, právě použitím vhodného postupu nebo metodiky. Znalec může být do jisté míry podjatý i tehdy, splňuje-li ZZT požadované morální vlastnosti. Vypracovává-li znalecký posudek pro účastníka řízení, může být podvědomě ovlivněn vztahem k němu, jako zadavateli. Zde lze do jisté míry polemizovat i nad tím, zda čím větší morální vlastnosti znalec má, není tím více podvědomě ovlivněn vztahem k zadavateli z hlediska loajality. V těchto případech se však ze strany soudu nebo účastníků lze jen těžko dovolávat podjatosti. O to větší musí být jejich ostražitost, precizněji vypracované doplňující otázky pro znalce anebo rovnou snaha vypracovat vlastní znalecký posudek podle § 127a OSŘ. Toto vše však povede k prodlužování a prodražování řízení.

V současnosti je kladen důraz na čím dál větší specializaci a prohlubování znalostí v užších oblastech daného oboru. Problém jak se vypořádat s podjatostí znalce tak může nastat i v případech, existuje-li pro daný obor relativně malý počet znalců a ustanovení jiného znalce tak může být značně stížené nebo je-li ustanoven znalec nezapsaný do seznamu znalců z důvodu, že pro daný obor není znalec do seznamu zapsán a nezapsaný znalec je tedy jedinou osobou disponující odbornými znalostmi, která je schopna posudek v dané věci podat. Vzhledem k tomu, že soud nedisponuje potřebnými znalostmi anebo disponuje-li jimi, je povinen i přesto ve věci ustanovit znalce, je otázka, do jaké míry může tolerovat podjatost znalce, potřebuje-li jím vypracovaný posudek k posouzení skutečností, na kterých závisí rozhodnutí ve věci.

4.2.3. Řádný a včasný výkon činnosti

Povinnost znalce vykonávat znaleckou činnost řádně a ve stanené lhůtě vyplývá z ustanovení § 8 ZZT. Termín „řádný výkon“ je pojem do jisté míry obecný a v zákoně není blíže specifikován. Ze zákona a prováděcí vyhlášky však lze dovodit, že se jedná zejména o povinnost dodržení stanovených náležitostí úkonu, což zahrnuje i řádný způsob vypracování zadaného znaleckého úkolu. To znamená dodržet stanovené náležitosti úkonu po stránce formální i obsahové. Formální záležitosti záleží na zvolené formě (písemná, ústní do protokolu). Posudek musí obsahovat i metodu zpracování znaleckého posudku. Znalecká činnost je činností odbornou, jež se využívá pro řízení vedeným laiky, proto musí být posudek srozumitelný, přezkoumatelný a přesvědčivý svojí argumentací. Řádný výkon znalecké činnosti tedy směřuje k podání pravdivého posudku.

Včasný výkon znalecké činnosti, znamená vykonávat činnost ve stanovené lhůtě. Ta je určena jednak orgánem veřejné správy, který ustanovil znalce, při vyžádání znaleckého posudku. Nejprve je však nutno projednat, jestli je znalec schopen ve stanovené lhůtě úkon provést. Není-li zadavatelem posudku orgán veřejné správy, je lhůta dohadována smluvně. Zejména ze strany soukromoprávních subjektů je požadováno vypracování znaleckých posudků ve velmi krátkých lhůtách, které jsou velmi často plněny na úkor kvality, častěji však plněny nejsou. To pak vede ke zkrácení nebo odepření odměny. Nedodržení stanovené lhůty k vypracování znaleckého posudku jsou nejčastějšími „prohřešky“ znalců, které vedou ke stížnotem. Zlepšení této situace u znalců – fyzických osob nepomáhá ani judikatura. Krajský soud Ústí nad Labem ve své rozhodnutí uvádí, že znalecké ústavy, jako vysoce specializovaná pracoviště, potřebují za účelem zpracování posudků v občanském soudním řízení delší lhůtu pro realizaci příslušných znaleckých úkonů.¹⁰ Z toho plyne, že znalecké ústavy tvořeny větším počtem odborníků, kteří mohou být pro vypracování znaleckého posudku, resp. znaleckých úkonů využity, mají delší lhůtu k vypracování než znalci – fyzické osoby, které mají často další zaměstnání a hrozí u nich kumulace posudků.

---

¹⁰ Srov. Rozsudek Krajského soudu Ústí nad Labem, sp.zn. 10 Co 528/2007

4.2.4. Osobní výkon znalecké činnosti

Znalec je povinen znaleckou činnost vykonávat osobně (§ 10 ZZT), kromě zákonem stanovených výjimek. Tato povinnost určitým způsobem vyplývá i ze znaleckého slibu. Znalec na sebe složením slibu bere odpovědnost za výkon znalecké činnosti a dodržování povinností z ní vyplývajících, není-li tomu tak, hrozí mu sankce. Výjimky v osobním výkonu tvoří možnost přibrat konzultanta, vyžadují to povaha věci. Další výjimkou je pak přibrání dalších osob, které se na znalecké činnosti podílejí podle § 10a odst. 2 ZZT. Zákon však neobsahuje jejich definici a není tedy jisté o koho se jedná.

S přihlédnutím k § 18 odst. 2 lze dovodit, že se jedná o pracovníky, které se na výkonu znalecké činnosti podílejí pomocnými pracemi, což mohou být zejména administrativní pracovníci. Přibere-li znalec konzultanta, je tuto skutečnost povinen uvést spolu s důvody, které ho k tomu vedly. Vzhledem k tomu, že znalec musí mít takovou odbornou znalost, aby byl schopen konzultantem posuzovanou problematiku posoudit, není dotčena jeho odpovědnost za posudek jako celek. Pojem konzultant není v zákoně definován. Podle výše uvedeného se jedná o odborníka, který je znalcem povolán k vyřešení jednotlivých bodů znaleckého úkolu. Judikatura dovozuje, že by konzultant měl mít stejné kvality jako ustanovený znalec, který ho přibírá.¹¹ To ostatně vyplývá i z logiky daného ustanovení. Znalec přibírá konzultanta, který mu radí v dílčích otázkách, tzn. de facto v určité oblasti disponuje většími odbornými znalostmi a schopnostmi než-li znalec. Pokud by tomu tak nebylo, postrádalo by přibrání konzultanta smysl. Výše uvedené výjimky (přibrání konzultanta, pomocných pracovníků) jsou pro většinu úkonů omezeny osobním výkonem znalecké činnosti znalce, který se musí osobně účastnit všech znaleckých úkonů mezi něž patří místní šetření, vyšetření, sepisování posudku, opatřování podkladů i účast u soudu nebo jiného orgánu veřejné moci. Tyto úkony nemůže znalec delegovat na jiné osoby. Osobní vypracování znaleckého posudku totiž znamená, že konečný posudek byl vypracován přímo znalcem, maximálně za přispění dalších osob. Nezpracuje-li však znalec posudek osobně, jedná se o zásadní vadu posudku, pro kterou znalecký posudek nelze použít jako důkaz v rámci řízení.¹² To

---

¹¹ Srov. Rozhodnutí Nejvyšší soud České socialistické republiky, ze dne 23. 12. 1980, sp.zn. Cpj 161/79 (R 1/1981)

¹² Srov. Rozhodnutí Nejvyššího soud České socialistické republiky sp.zn. Cpj 73/84 (R 29/1986)

ostatně stanoví i judikatura. „*Jestliže soud prvního stupně při rozhodování vycházel ze znaleckého posudku, který fakticky namísto znalce vypracovala znalcem určená osoba, jde o vadu, pro kterou nelze napadené rozhodnutí věcně přezkoumat, a nezbývá, než jej zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.*“¹³

---

¹³ Usnesení Krajského soudu Ústí nad Labem, sp.zn. 10 Co 616/2004

5. Výstupy z činnosti

5.1. Odborné vyjádření

Na úvod je potřeba položit si několik otázek: co vlastně odborné vyjádření je, kdo ho vypracovává a čím se případně liší od znaleckého posudku?

Odborné vyjádření upravuje § 127 odst.1 OSŘ, kdy soud má možnost vyžádat u orgánu veřejné moci odborné vyjádření, pokud jeho rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, ke kterým je potřeba odborných znalostí. V případě, že pro složitost posuzované otázky není takovýto postup dostačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření, soud ustanoví znalce. Soudu je na základě tohoto ustanovení uloženo, aby podstatné odborné otázky důležité pro rozhodnutí, nechal přezkoumat nejprve prostřednictvím odborného vyjádření, které se tímto vůči znaleckému posudku stává privilegovaným důkazem. Odlišností oproti znaleckému posudku je hned několik. Odborné vyjádření nemá stanoveny přesné formální náležitosti (obsah, forma...). Stejně jako za znalecký posudek, náleží i za odborné vyjádření finanční úhrada. Vzhledem k úrovni složitosti posuzovaných otázek je odborné vyjádření obsahově mnohem stručnější, než-li posudek a tedy i časově nenáročnější a levnější. O vypracování odborného vyjádření soud žádá orgán veřejné moci, jejímž jménem ho vypracuje určitá osoba, kterou může být za určitých okolností i znalec. Z ustanovení OSŘ ale nevyplývá, v jaké míře je procesní postavení osoby podávající odborné vyjádření, podobné postavení znalce. Dlouhodobě platící praxe, kdy znalce bylo nutné ustanovit vždy, pokud bylo třeba odborného posouzení faktů podstatných pro rozhodnutí v meritů věci, je nyní změněna a postačuje odborné vyjádření, což s sebou přináší několik komplikací. Problém může nastat v situaci, kdy orgán veřejné moci odmítne vyhovět žádosti soudu o poskytnutí odborného vyjádření, protože povinnost vyhovět žádosti mu není uložena zákonem. Odmítnutí žádosti však není důvodem pro upřednostnění znaleckého posudku (viz výše).

Další problém může nastat za předpokladu, kdy účastník řízení v případě, že bude žádat

blížejší vysvětlení skutečností obsažených v odborném vyjádření, navrhne k výsledku předvolat osobu, jenž jménem orgánu veřejné moci vyjádření vypracovala. Taková osoba však není ani znalcem, ani svědkem. Problematické je i to, pokud bude k podání odborného vyjádření, ze strany orgánu veřejné moci, vyžadována součinnost účastníků. Povinnost účastníka, vyplývající z § 127 odst. 4 OSŘ, poskytnout součinnost, je míněna jen ve spojitosti se znalcem a zpracováním znaleckého posudku, nikoli tedy vzhledem ke zpracování odborného vyjádření. Posledním problematickým bodem je, že soud i účastníci řízení jsou na základě ustanovení § 127 odst. 1 OSŘ připraveni o možnost výběru, jestli posuzování odborné otázky bude provedeno prostřednictvím odborného vyjádření nebo znalce. Vzhledem k břemenu tvrdit a prokazovat, které u nás platí pro účastníky řízení, by měli mít možnost vybrat si důkazní prostředek, jímž toto břemeno unesou. To je sice do jisté míry vyřešeno § 127a OSŘ, ale jen za předpokladu, že účastník sám předloží znalecký posudek. Hlavním důvodem, proč zákonodárce upřednostnil odborná vyjádření před znaleckými posudky, je obecně snaha snížit výdaje státu. Není to však důvod jediný. Nadužívání znaleckých posudků způsobující nadměrné protahování řízení, v minulosti kritizovala laická i odborná veřejnost.¹⁴ Do budoucna je však otázkou, zda-li tato praxe v konečném důsledku povede ke zrychlení a větší hospodárnosti řízení nebo soud bude i přesto nucen ustanovovat znalce, především pro pochybnosti o správnosti podaného znaleckého posudku ze strany účastníků řízení.

5.2. Znalecký posudek

5.2.1. Náležitosti a složení znaleckého posudku

Náležitosti a složení znaleckého posudku jsou upraveny v § 13 prováděcí vyhlášky č. 37/1967 Sb. Znalecký posudek je možno podat písemně i ústně. Po obsahové stránce znalec v posudku uvede popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, souhrn skutečností, k nimž při úkonu přihlížel a výčet otázek, na které má odpovědět a odpovědi na ně. Po stránce formální musí mít písemný znalecký posudek jednotlivé

---

¹⁴Viz příloha *Zprávy Veřejného ochránce práv za 3. čtvrtletí roku 2009, Veřejný ochránce práv*, <http://www.ochrance.cz/zpravy-o-cinnosti/zpravy-pro-poslaneckou-snemovnu>

stránky očíslovány, být sešit sešivací šňůrou, která je připevněna k poslední straně posudku a přetištěna znaleckou pečeti., mimoto musí být každé jeho vyhotovení podepsáno. Specifická je úprava u posudků podávaných znaleckými ústavy. Ty lze podávat pouze písemně a mimo výše uvedené náležitosti, je ústav povinen v posudku uvést kdo posudek připravoval a kdo může, jestliže je to třeba, osobně potvrdit správnost jím podaného posudku a podat požadované vysvětlení. Znalecký posudek se skládá ze tří předepsaných částí, kterými jsou nález, posudek a na poslední straně posudku připojené znalecké doložky. V nálezu znalec uvádí všechny podklady, ze kterých vycházel, na základě čehož je znalecký posudek přezkoumatelný. Obsahem nálezu jsou i všechny údaje potřebné pro posuzování, a to i ty, které nakonec nebudou souhlasit se závěry, k nimž znalecký posudek došel. Členění nálezu má být logické a srozumitelné i pro neoborníky.

Druhá část pojmenovaná posudek, obsahuje samotnou tvůrčí činnost znalce, ve které se zabývá jednotlivými zadanými problémy - otázkami (znalecký úkol) a dochází ke konkrétním závěrům. Přitom by měl používat obecně známé výrazy a případné odborné termíny, zkratky či symboly vysvětlit. Odpovědi na zadané otázky musí být úplné a je třeba na ně odpovídat v celém jejich rozsahu, spolu s přihlédnutím k ekonomičnosti. Posudek má být v prvé řadě účelný, není proto nutné vypracovávat rozsáhlé vědecké dílo, které se znaleckého úkolu dotýká jen v určité části a zodpovězení znaleckých otázek provádí nad rámec zadání. Rozsáhlost zpracování znaleckého posudku je většinou přímo úměrná jeho ceně, což není pro řízení žádoucí.

Poslední částí znaleckého posudku je znalecká doložka obsahující označení seznamu, ve kterém je znalec zapsán a označení oboru, pro který je oprávněn podávat posudky. Součástí znalecké doložky je i číslo položky, pod kterou je úkon zapsán ve znaleckém deníku. Prováděcí vyhláška, která tyto náležitosti upravuje, pak nečiní rozdíly mezi posudkem písemným nebo ústním, takže výše uvedené náležitosti, tzn. nález, posudek a doložku, musí obsahovat i posudek podávaný ústně. V mnoha případech to však není dodržováno, především při ústním podávání posudku není brán v potaz § 13 odst. 6 prováděcí vyhlášky a do protokolu se neuvádí údaje, které jsou obsahem znalecké doložky.

5.2.2. Forma podání znaleckého posudku

Znalecký posudek lze podat jak ústně, tak písemně. V ustanovení § 127 odst. 1 OSŘ je uvedeno: „*Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek vypracoval písemně.*“¹⁵ Z čehož vyplývá, že zákon dává přednost ústnímu znaleckému posudku před písemným. Praxe však bývá opačná a přednost dostává posudek písemný. K písemně podanému posudku soud znalce vyslechne. Není tomu tak, pokud je s podaným posudkem spokojen i bez provedení výslechu, to se stává spíše výjimečně. Znalec však může být dodatečně vyslechnut i v případě, že se soud s písemným posudkem spokojil.

Vzhledem k zásadě ústnosti, která je jednou ze základních zásad civilního procesu, je otázkou, proč je ústní podání znaleckého posudku prakticky nevyužíváno. Na úvod je dobré uvést tzv. znaleckého svědka. Jedná se o svědka, který je díky svým odborným znalostem schopen odborně hodnotit jím pozorované skutečnosti. Tento „druh“ svědka je sice pro řízení přípustný, ale soud tím přesto není zbaven povinnosti ze zákonných důvodů ustanovit znalce. To do jisté míry odpovídá na výše položenou otázku. V současnosti, kdy je znalecký posudek v jednodušších otázkách nahrazován odborným vyjádřením a samotný je vyžadován pro případy, kde je potřeba větších odborných znalostí, nemusí být ústně podaný posudek dostačující.

Znalecký posudek zkoumá poměrně složité oblasti v kontextu širších souvislostí, které je nutno prošetřit, za použití různých druhů metodik. Není proto výjimkou, kdy tři znalci podají tři posudky s rozdílnými závěry. Proto, aby byl znalec schopen náležitě posoudit všechny skutečnosti, potřebuje určitý čas k prostudování dostupných materiálů, ke zvolení vhodného postupu, na základě čehož může učinit příslušné závěry. Prostudovat spis je u ústně podaného posudku potřeba stejným způsobem jako u písemného, stejně jako zvolení vhodného postupu. Ústně podaný znalecký posudek je však vypracováván spíše formou poznámek, a proto z něj plynoucí závěry mohou trpět značnou mírou nejednoznačnosti. Pro přezkoumání znaleckého posudku je nutné, aby posudek obsahoval nejenom odborné závěry k nimž znalec došel, ale i z jakých zjištění vycházel, jakým způsobem a na základě jakých úvah k nim dospěl. To platí i pro

---

¹⁵ Zákon č.99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění platných předpisů

posudek podaný ústně. Doložit zjištění a úvahy může být u ústně podaného posudku složitější a s tím i jeho hodnocení, popř. přezkoumatelnost tohoto posudku. Hodnocení, respektive případná přezkoumatelnost ústně podaného znaleckého posudku závisí na schopnosti znalce vyložit danou problematiku, schopnosti soudce klást vhodné otázky a správné protokolaci. Ústně podaný posudek pak lze používat v méně složitých případech, kdy odborné vyjádření není dostačující a není nutné vypracovávat písemný znalecký posudek. Nespornou výhodou jsou totiž větší operativnost a nižší náklady takto podaného posudku.

5.2.3. Znalecký posudek vyžádaný soudem

Novelou občanského soudního řádu z roku 2011 sice v případech, kdy je potřeba odborných znalostí rozhodných pro řízení, došlo k upřednostnění odborných vyjádření na úkor znaleckých posudků (viz § 127 odst. 1). Nadále však znalecký posudek zůstává velmi významným druhem důkazu, jenž je používán zejména v případech, není-li odborné vyjádření pro složitost posuzované otázky postačující nebo je-li pochybnost o správnosti podaného odborného vyjádření.

Znalecké posudky jsou tedy vypracovávány v průběhu řízení ve složitějších otázkách nebo slouží též jako revize odborných vyjádření. Nestačí-li však odborné znalosti zapsaných znalců potřebám soudu a jedná-li se o výjimečné, zvláště obtížné případy, které vyžadují zvláštního vědeckého posouzení, může soud ustanovit znalecký ústav, aby podal znalecký posudek nebo přezkoumal již znalcem podaný posudek. Znalec je soudem ustanoven na základě usnesení, jehož obsahem je stručné a přesné vymezení znaleckého úkolu. Jsou v něm určeny skutečnosti, k nimž se má znalec z pohledu svých odborných znalostí vyjádřit. Ideální formou pak je, pokud soud vymezí znalci úkol přesně formulovanými otázkami, aby věděl z jakých skutečností má vycházet a čím se konkrétně zabývat. Tím se má předejít zejména tomu, aby znalec/znalecký ústav nevypracoval znalecký posudek zbytečně rozsáhlý a soud pak neměl problém se v něm dostatečně orientovat a nebyl schopen najít závěry důležité pro řízení.

Pro řádné vypracování znaleckého posudku je potřeba poskytnout znalci součinnost, a to nejen ze strany soudu, ale i účastníků řízení, popř. i jiných osob. Soud tedy znalci umožní nahlédnout do spisů. Ty mu může i zapůjčit, pokud je jejich prostudování potřeba k vypracování posudku. Není-li toto dostačující, může soud účastníkům, popř. jiným osobám uložit, aby i oni znalci poskytli součinnost tím, že se k němu dostaví, předloží mu potřebné předměty, podají nutná vysvětlení atd., je-li to nutné k podání posudku. K tomu je možné tyto osoby donutit prostřednictvím pořádkových opatření, tzn. předvedením nebo jiné pořádkové pokuty. Donutit je však nelze k tomu, aby znalci sdělili určité skutečnosti, vzhledem k tomu, že jejich postavení je stejné jako při výslechu před soudem, mohou odmítnout. Znalec je povinen podat posudek ve stanovené době, z jejíhož překročení mu plynou sankce (§ 25a ZZT). K podanému posudku se kromě soudu mají právo vyjadřovat i účastníci řízení.

5.2.4. Znalecký posudek předložený účastníkem řízení

Zákonem číslo 218/2011 Sb., kterým byl novelizován občanský soudní řád, byl přidán § 127a, který za určitých okolností umožňuje z iniciativy účastníků řízení předložit znalecký posudek (dále jen „posudek“) za účelem prokázání svých tvrzení, na který je nahlíženo, jako by se jednalo o posudek vyžádaný soudem. Znalecký posudek musí mít všechny zákonem stanovené náležitosti a obsahovat doložku znalce o tom, že si je vědom následků vědomě nepravdivého posudku. Znalci musí být umožněno nahlížet do spisu, i přesto, že ve věci nebyl ustanoven, pokud o to požádá strana, pro níž je posudek zpracováván. Oproti dřívější právní úpravě, kdy byl posudek pouze listinným důkazem vystaveným volnému hodnocení soudem, je nyní posudek předložený účastníky řízení postaven na roveň posudku vyžádaného soudem. Zpochybnit ho je tedy možné pouze jiným znaleckým posudkem, čímž bylo stíženo napadání jeho správnosti (viz § 127 odst. 2,3 OSŘ).

Jak je uvedeno výše, osoba, která znalecký posudek vypracovala, v řízení nebyla ustanovena znalcem, a tudíž nezískává postavení znalce, z čehož zřejmě vyplývá, že ji ani jako znalce nelze vyslechnout. K tomu je nutné znalce ustanovit způsobem

uvedeným v § 127 odst. 1 OSŘ, na základě čehož může soud znalece vyslechnout k doplnění posudku. Do té doby je posudek výhradně listinným důkazem. Je otázka, jestli by se měl posudek předložený účastníky řízení hodnotit stejně jako posudek vyžádaný soudem. V kontextu s § 11 ZZT může být zajímavé, do jaké míry se znalec nechá účastníkem řízení, jako zadavatelem posudku, ovlivnit. Znalecký posudek přitom nemusí být nutně nepravdivý, ale pouze „ušit na míru“, např. použitím vhodné metodiky. Pak už je na soudci, potažmo protistraně, jak na posudek zareagují, zda formou doplňujících otázek budou požadovat od znalce vysvětlení nebo zadají revizní posudek, případně předloží další posudek dle § 127a OSŘ.

5.3. Vady a nedostatky znaleckých posudků

Znalecký posudek, jako jeden z důkazních prostředků v civilním řízení, má prováděcí vyhláškou č. 37/1967 Sb. (dále jen „prováděcí vyhláška“) stanoveny náležitosti, a to po stránce obsahové i formální. Formální náležitosti posudku jsou přesně uvedeny v § 13 prováděcí vyhlášky a i přesto je řada znalců opomene uvést. Posudky tak trpí vadami a nedostatky, vyskytujícími se nejčastěji ve třech oblastech. Každý posudek je zadáván za nějakým účelem, který má souvislost s právními úkony fyzických a právnických osob. Účel je pak třeba v posudku blíže specifikovat, aby byly srozumitelné souvislosti s právním úkonem, jehož se týká. To se však mnohdy neděje a především u posudků zadávaných fyzickými nebo právnickými osobami se znalci vyjadřují velmi nepřesně a je často potíž nalézt souvislost mezi účelem posudku a právními úkony zadavatelů. Důležitá po formální stránce je také struktura posudku, která se skládá z nálezu a posudku. V nálezu znalec uvádí popis zkoumaného materiálu, popř. jevů a souhrn skutečností, ke kterým přihlížel, tzn. všechna zjištění získaná z podkladů a během místního šetření. Posudek pak obsahuje výčet otázek, na které má znalec odpovědět a odpovědi na tyto otázky, tedy hodnocení zjištěných skutečností za pomoci zvolených nebo předepsaných postupů a metod. Znalci však mnohdy předepsanou strukturu nedodržují, což vede k horší orientaci v posudku a následné nepřezkoumatelnosti (viz níže).

Poslední oblastí, ve které se znalec dopouští nedostatků, jsou podklady. Veškeré podklady, které znalec pro vypracování posudku použil, v něm musí být uvedeny, aby je bylo možné identifikovat, potažmo dohledat. Ideální by samozřejmě bylo použité podklady k posudku přímo přiložit, to je však jen stěží realizovatelné, mj. z důvodu rozsáhlosti posudku, který by negativně ovlivňoval i velikost spisu. Na podklady je tedy nutné odkazovat v průběhu znaleckého posudku a citovat jejich přesné označení, datum a tvůrce, který je jejich autorem, zpracovatelem, popř. další podepsané osoby, které se na vypracování podílely.

Znalec si tím, že předejde případným vadám nebo nedostatkům, může hlavně do budoucna ušetřit mnoho práce. To se týká zejména přezkoumatelnosti znaleckého posudku. Přezkoumatelnost znaleckého posudku znamená, že je posudek srozumitelný oběma stranám, jsou v něm uvedeny veškeré skutečnosti, ze kterých znalec vycházel a které měly vliv na učiněný závěr. Takovýto posudek je přesvědčivým důkazem a v něm učiněné závěry jsou hůře zpochybnitelné. Není-li tomu tak a posudek je nepřezkoumatelný, má to negativní vliv na průběh řízení, kdy je nutné buď znalce požádat o vysvětlení, nebo rovnou zadat revizní posudek. Snaha znalce podat přezkoumatelný posudek se mu vrátí, vzhledem k tomu, že znalec může být k podání vysvětlení posudku povolán až po několika letech od podání posudku. Důsledně zpracovaný posudek mu pak umožňuje lepší přípravu na nastalé jednání před soudem a jím pokládané otázky, aby zdůvodnil závěry, ke kterým v posudku došel.

Spolu s rozvojem techniky a softwarového vybavení znalců roste „pokušení“ ulehčovat si práci a znalecké posudky vypracovávat za pomoci různých softwarových produktů a předem vytvořených doporučených standardních postupů. Je však třeba si uvědomit, že znalec nemůže postupovat strojově, ale musí k jednotlivým okolnostem, kterých se posudek týká (konkrétní jev, činnost, věc), přistupovat zcela individuálně. Stejně jako nelze soudce nahradit počítačem, který nedokáže zohlednit lidský faktor rozhodování, nelze činnost znalce provádět automatizovaným způsobem, jako vypisování platebních rozkazů, kdy se do předem daného vzoru pouze vypíše jiné údaje. Znalecký posudek vypracovaný pomocí určitého softwaru je jen stěží přezkoumatelný, pokud vůbec. Znalecké standardy samozřejmě použít lze, ale pouze jako návod či vodítko pro

vypracování posudku. Čím více automaticky znalec postupuje, tím větší je prostor k chybám. Softwarový produkt používaný znalcem může vést, v případě, že znalec zadá jeden špatný údaj, k vypracování celého špatného posudku. Vzhledem k tomu, že znalec důvěřuje programu, který použil, nemusí chybu vůbec odhalit. Na druhou stranu můžou být tímto způsobem vypracovávány zbytečně rozsáhlé posudky, které nelze přezkoumat anebo jen obtížně.

Závěrem fiktivní příklad: Znalec má v řízení o vypořádání společného jmění manželů odhadnout cenu bytového domu v pražské Pařížské ulici. Do programu, který používá na odhad cen nemovitostí, zanesou údaje o nemovitosti a lokalitě, ve které se nachází. Program sice může vzít v potaz velikost domu, počet bytových jednotek, lokalitu atd., ale již nemusí zohlednit skutečnost, že v jednom domě žijí nájemníci platící regulované nájemné, oproti zbytku ulice, kde platí nájemné tržní. Přitom rozdíly v ceně těchto dvou nemovitostí mohou činit až několik stovek procent. Je proto důležité porovnávat věci, jejichž vlastnosti jsou porovnatelné. U odhadované nemovitosti může být regulované nájemné několik měsíců po prodeji zrušeno a byty budou pronajímány za nájemné tržní. Kromě požadavku na odborné znalosti znalce, je požadavek i na objektivní předpoklad vývoje v dané oblasti. K tomu znalec potřebuje znalosti, které jdou do softwaru jen těžko obsáhnout. Čím více „proměnných“ znalecký úkol obsahuje, tím více se jím znalec musí osobně zabývat.

5.4. Hodnocení znaleckého posudku

Znalecký posudek je soudem hodnocen jako kterýkoliv jiný důkaz podle § 132 OSŘ, avšak odborné závěry v posudku obsažené hodnocení soudem podle § 132 OSŘ nepodléhají. *„Hodnocení důkazu znaleckým posudkem tedy spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení.“*¹⁶ K tomu, aby mohl být znalecký posudek

---

¹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2009, sp.zn. 22 Cdo 1810/2009

soudem odpovědně hodnocen, se znalec nesmí omezit pouze na podání odborného závěru, ale z jeho posudku musí být pro soud seznatelné, z kterých zjištění znalec vychází, jakou cestou k těmto zjištěním dospěl a jaké úvahy ho vedly k jeho závěru. Stejně to platí i pro znalecké posouzení učiněné ústně, tedy pro případ, kdy se znalec při ústním slyšení prováděném soudem odchýlí od závěrů jím podaného písemného posudku.

Znalec je soudem ustanoven v případech, kdy rozhodnutí závisí na posouzení určitých skutečností, k čemuž je potřeba odborných znalostí. Soudce je povinen znalce ustanovit i pokud má mimo odborných znalostí předpokládaných pro výkon svého povolání i jiné odborné znalosti, rovnající se pro posouzení určité skutečnosti znalostem znalce. Závěry, ke kterým došel znalecký posudek, by soud neměl přebírat bez dalšího, ale ověřovat je i jinými důkazy.¹⁷ Soud tedy hodnotí důkaz znaleckým posudkem jako každý jiný důkaz, ale nemůže přezkoumávat věcnou zprávnost, ke které posudek došel ve svém závěru „*To, že soud nemůže přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů znalce, neznamená, že je znaleckým posudkem vázán.*“¹⁸ Soud má totiž několik možností v případě, že má pochybnosti o odborném nálezu. Může znalci uložit, aby ke sporným částem podal vysvětlení, doplnil posudek nebo odstranil jeho nedostatky, může mu však uložit též vypracování nového posudku. Pokud by předchozí postup nevedl k výsledku a přetrvává-li i nadále pochybnost o správnosti odborného nálezu, je možné znalecký posudek přezkoumat ve smyslu ustanovení § 127 odst. 2 OSŘ jiným znalcem.

---

¹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.2. 1995, sp.zn. Cdon 24/94

¹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.12. 2009, sp.zn. 33 Cdo 4316/2009

6. Revizní činnost znalce

*„Závěry znaleckého posudku nelze bez dalšího přebírat, ale je třeba v případě potřeby je ověřovat i jinými důkazy, a to zejména tehdy, jestliže mohou být pochybnosti o správnosti závěrů znaleckého posudku.“*¹⁹ Výsledky znalecké činnosti je možné na základě ustanovení § 127 odst. 2 a 3 OSŘ podrobit přezkumu nebo-li reviznímu znaleckému zkoumání, dojde-li během řízení k tomu, že je posudek nejasný, neúplný, jsou-li v něm uvedeny nepravdivé nebo nepřijatelné skutečnosti, tedy je-li zpochybněna správnost vyhotoveného posudku, ať už ze strany soudu nebo účastníků řízení nebo existuje-li několik rozporných posudků. Soud však nejprve přistoupí k tomu, že znalece požádá o podání vysvětlení, doplnění posudku nebo odstranění v něm vyskytujících se nedostatků anebo o podání nového posudku. Teprve v případech, kdy toto nevede k požadovanému výsledku, nechá soud vypracovaný znalecký posudek přezkoumat jiným znalcem. Jedná-li se o výjimečné, zvláště závažné případy, které vyžadují zvláštního vědeckého posouzení, ustanoví soud ke zpracování revizního posudku znalecký ústav. Praxe je však taková, že soudy i přes složitost případu ustanovují nejprve znalce a teprve je-li potřeba přezkoumat znalecký posudek, ustanoví soud znalecký ústav.

Stane-li se, že je třeba přezkoumat znalecký posudek, který byl vypracován znaleckým ústavem, většinou nebývá přezkum v těchto případech svěřen pouze jedinému znalci, ale spíše znaleckým ústavům. Postup, kdy je přesto ustanoven samotný znalec, však nelze a priori považovat za vadný, a to především tam, kde původní zadání nesměřuje k posouzení takových skutečností, které jsou pro rozhodnutí věci významné.²⁰ Reviznímu znaleckému zkoumání nejsou podrobeny pouze znalecké posudky vyžádané soudem, ale i posudky předložené účastníky řízení podle § 127a OSŘ. Vzhledem k tomu, že jsou postaveny na roveň posudkům vyžádaných soudem, musí se s nimi soud i stejným způsobem vypořádat. Má-li pochybnosti o správnosti nebo pravdivosti závěrů, které jsou v nich uvedeny nebo jsou-li v rozporu s již podanými posudky, zadá soud vypracování revizního znaleckého posudku.

¹⁹ Rozhodnutí NS ČR ze dne 16.2. 1995, sp.zn. Cdon 24/94

²⁰ Srov. Rozhodnutí NS ČR ze dne 26.8. 2010, sp.zn. 25 Cdo 2414/2008

Potřebu přezkoumání znaleckého posudku shrnuje rozhodnutí Nejvyššího soudu. Soud má zadat revizní znalecký posudek, nebyly-li znaleckým dokazováním objasněny všechny skutečnosti k nimž jsou vyžadovány odborné znalosti a jsou potřeba pro rozhodnutí ve věci anebo v případě, že v řízení byly předloženy dva nebo více znaleckých posudků, které dospěly k rozdílným závěrům a kvůli těmto rozporům, jež nebyly odstraněny, nemohou být podklady pro rozhodnutí.²¹

6.1.Revizní znalecký posudek

Občanský soudní řád neobsahuje předpoklady pro vypracování revizního posudku a ponechává toto rozhodnutí na úvaze soudu. K tomu judikatura Nejvyššího soudu sděluje, že k vypracování revizního posudku dochází především v těch případech, kde má soud pochybnosti o správnosti podaného znaleckého posudku.²² Revizní znalecký posudek má mít stejné náležitosti jako každý znalecký posudek podle ustanovení § 13 prováděcí vyhlášky.

V nálezu znalec uvede kromě veškerých podkladů, které měl k dispozici i přezkoumávaný znalecký posudek, včetně materiálů, které předchozí znalec použil. Je nutné též uvést otázky, které byly původnímu znalci položeny spolu s odpověďmi na ně a kdy byl přezkoumávaný posudek vypracován. Samotnou přezkumnou činnost by měl znalec zahájit zprvu bez nahlédnutí do původního posudku, aby nebyl ovlivněn postupem předchozího znalce a nejprve zpracoval řešení celé problematiky sám. Teprve pak může přistoupit ke srovnávání obou posudků z hlediska případných rozdílných postupů a závěrů a zabývat se jejich příčinami. Pokud však revizní znalec dospěl k odlišným závěrům z důvodů jiných podkladů, které předchozí znalec neměl nebo nemohl mít k dispozici nebo z důvodů nových metod, které byly vyvinuty, popř. změněných norem atd., je potřeba tyto skutečnosti do revizního posudku uvést.

---

²¹ Srov. Rozsudek NS ČR ze dne 25.4.2002 sp.zn. 25 Cdo 583/2001

²² Srov. Rozhodnutí NS ČR ze dne 17.6. 2008, sp.zn. 22 Cdo 1290/2007

7. Jednání znalce před soudem, s účastníky řízení, orgány státní správy

7.1. Jednání znalce před soudem - vztah znalce a soudu

Soudce jako arbitr sporu má posoudit jednotlivé skutečnosti, s nimiž se v průběhu sporu seznámí a následně vyřknout rozhodnutí. S případem se stejně jako znalec seznamuje až v průběhu řízení. Vzhledem k tomu, že oba mohou být nahraditelní, nesmí být podjatí. Soud posuzuje případ po otázce právní. Ze zásady soud zná právo vyplývá předpoklad, že soudce je pro právní oblast odborníkem. Aby mohl soudce ve věci rozhodnout, musí vyřešit skutkové otázky, na nichž závisí rozhodnutí ve věci. O posouzení těchto skutečností žádá soud znalce, a to i v případě, má-li soudce příslušné odborné znalosti potřebné pro posouzení příslušných skutečností.²³ Znalec vypracuje znalecký posudek, který v odborném závěru odpovídá na soudem zadaný znalecký úkol. Soudce následně může znalci pokládat doplňující otázky, aby náležitě zjistil skutkový stav věci. K tomu je vázán zásadou materiální pravdy. Povinností znalce je na otázky odpovídat pravdivě, neučiní-li tak, může se dopustit trestného činu nepravdivého znaleckého posudku (§ 346 TrZ). Soudce, jako laik, hodnotí posudky v rámci volného hodnocení důkazů. Je-li v řízení podáno více znaleckých posudků vedoucích k rozdílným závěrům, musí si soudce na jednotlivé posudky učinit názor i z pohledu jejich pravdivosti. Aby toho byl schopen, musí prostřednictvím otázek, které pokládá jednotlivým znalcům a hlubším studiem problematiky kriticky přistupovat k závěrům, ke kterým znalci došli. Znalec vychází z faktů, které prostřednictvím výkonu své činnosti zprostředkovává soudci. Empirickými metodami a metodami abstraktního myšlení shrnuje fakta, se kterými se seznámil. Práce znalce tedy spočívá v usilování o poznání toho, co je, zatímco soudce nepřistupuje ke zjišťování faktického stavu, ale právnímu posouzení toho, co podle zákona mělo být.²⁴ Znalec je v řízení osobou, která vypracovává znalecký posudek jako samostatnou formu důkazu, který je soudcem následně hodnocen podle zásady volného hodnocení důkazů. Konečné rozhodnutí tedy stále závisí na soudu.

---

²³ Srov. R 1/1981

²⁴ Srov. Musil, J. Čím se liší poznávací procesy znalce a soudce? In Trestní a občansko právní odpovědnost znalce, Vysoké učení technické v Brně – ústav soudního inženýrství a Expert, Consulting Centre Ostrava, Brno – Ostrava 1993, s. 30 an.

7.2. Vztah znalce a účastníků řízení, respektive jejich advokátů

V civilním řízení soud rozhoduje na základě skutkových zjištění, kdy se soud přikloní k jednomu z tvrzení stran podle výsledku dokazování. Je-li v řízení ustanoven znalec, má jím vypracovaný posudek velkou váhu v rámci prováděného dokazování a pro následné rozhodnutí. Jsou-li proto znalci kladeny otázky jakoukoliv stranou sporu, musí na ně znalec při stejných podkladech odpovědět vždy stejně, a to bez ohledu na zadavatele posudku. Znalec je buď ustanoven přímo soudem nebo mu zadají vypracování posudku účastníci řízení (§ 127a OSŘ). Podle toho se pak řídí vztah znalce a zadavatele. Je-li znalec ustanoven soudem, může soud účastníkům řízení uložit, aby poskytli součinnost a dostavili se ke znalci, předložili mu potřebné předměty a podali vysvětlení podle § 127 odst. 4 OSŘ. Účastníci ale mohou znalci určité skutečnosti odmítnout sdělit, a to z toho důvodu, že mají stejné postavení jako při výpovědi před soudem. Mimo toto poskytnutí součinnosti není znalec oprávněn s účastníky řízení svůj postup konzultovat. Takovéto jednání by mohlo vést k pochybnostem o nepodjatosti znalce. Jiná je situace u znalce, který vypracoval znalecký posudek podle § 127a OSŘ a splnil všechny náležitosti, aby se na něj hledělo jako na vyžádaný soudem. Tomu jsou účastníci povinni poskytnout součinnost pouze v případě, je-li ustanoven soudem. Účastníci řízení jsou většinou v řízení před soudem zastoupeni advokáty a ty se v rámci svých možností pokouší klienta zastupovat co nejlépe a nejefektivněji. Jejich prioritou není nutně zjištění skutkového stavu věci, jelikož nejsou vázání zásadou materiální pravdy, ale dosáhnout úspěchu klienta ve sporu. Pokud však zjištění skutkového stavu je podle jejich mínění nejlepší cestou jak dosáhnout úspěchu ve sporu, účastní se jako zástupci svých klientů dokazování aktivně. Vyžádal-li si už soud posudek, podílí se advokát na dokazování pokládáním otázek znalci, jenž mají osvětlit skutkový stav. Pokládáním otázek se advokát snaží dokázat, že se znalec ve svém závěru mýlil a posudek je chybný. Nedosáhne-li znalec tímto postupem požadovaného výsledku, může zadat jinému znalci vypracování revizního posudku, jehož účelem je poukázat na vady a nedostatky posudku předchozího

Znalecké posudky jsou vypracovávány v různých oborech podle skutečností, které znalec posuzuje. Může se jednat o obory ekonomické, zdravotnické i technické.

Advokát, který je zhusta vybaven pouze humanitním vzdělanostním základem se pak musí vyrovnat se znaleckými závěry a svůj postup směřovat tak, aby dokazování vyšlo ve prospěch klienta. Znalec má za úkol zprostředkovat odborné otázky laikům, jakými jsou i advokáti. Aby byl ale advokát schopen nalézt případné vady a nedostatky posudku, musí proniknout hlouběji do problematiky a umět pochopit souvislosti. Proto se musí připravit na jednání, ve kterém bude znalci klást otázky. K tomu je dobré vyhledat odborníka, se kterým může znalec problematiku konzultovat a umožní mu lepší orientaci v problematice. Velkou výhodou má advokát, je-li v dané oblasti sám odborně vzdělán nebo specializuje-li se na danou oblast, pak jsou výhodou dosud nabyté zkušenosti.

Ve vztahu znalce k účastníkům řízení je zajímavá situace, kdy znalec není dostatečně připraven na jednání před soudem a není schopen odpovídat na otázky účastníků ani soudu. Řízení pak z tohoto důvodu může být odročeno na příště. Je pak znalec povinnen hradit účastníkům řízení část nákladů? Tato situace otvírá otázku separace nákladů, kterou by bylo vhodné v OSŘ podrobněji upravit.

8. Odpovědnost znalce

8.1. Odpovědnost znalce za výkon znalecké činnosti

Znalec se výkonem znalecké činnosti může dopustit porušení právní povinnosti, a to jak tím, že se dopustí správního deliktu, nebo že spáchá trestný čin. Správní delikty jsou nyní upraveny přímo v zákoně o znalcích a tlumočnících v § 25a an. Dělí se podle toho, zda se správního deliktu dopustila fyzická nebo právnická osoba. Znalec – fyzická osoba, se dopouští přestupku, pokud:

a) nevykonává znaleckou činnost řádně, ve stanovené lhůtě, oboru a odvětví, pro které byl jmenován, b) nevykonává činnost znalce osobně nebo v posudku neuvede důvody, pro které přibral konzultanta, jestliže tak učinil, c) poruší povinnost zachovávat mlčenlivost nebo o této povinnosti nepoučí další osoby, které se na znalecké činnosti podílely, d) podá znalecký posudek ve věci, z níž byl jako znalec vyloučen, e) bez vážných důvodů odmítne podat orgánu veřejné moci znalecký posudek, f) opakovaně nepodepíše nebo nepřipojí otisk pečeti na písemný znalecký posudek, g) nevede znalecký deník nebo ho nevede řádně, h) nesprávně vyúčtuje odměnu za podání znaleckého posudku, i) vykonává činnost znalce v době pozastavení práva vykonávat tuto činnost. Ze stejných důvodů, mimo posledního bodu, se správních deliktů dopouští i znalecký ústav. Spáchání správního deliktu lze sankcionovat.

Nejčastější formou sankce je pokuta, která v případě znalců může dosáhnout až 100 000 Kč, v případě znaleckých ústavů až 200 000 Kč. Dalším druhem sankce je možnost vyškrtnout znalce/znalecký ústav ze seznamu znalců/znaleckých ústavů. K tomu se však přistupuje v krajních případech, kdy pokuta není dostačující. Při stanovení druhu a výše sankce se v případě znalce přihlíží k tomu, zda byla v minulosti udělena výstraha. U znaleckých ústavů se navíc přihlíží k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a okolnostem, za nichž byl spáchán. Písemná výstraha je udělována, pokud zjištěné porušení uložené povinnosti dle ZZT nelze posoudit jako správní delikt nebo přestupek. Odpovědnost za správní delikt pak

zaniká, nezahájí-li o něm správní orgán řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl a nejpozději do 3 let ode dne, kdy byl spáchán.

Trestná činnost, které se může znalec dopustit v souvislosti s výkonem své činnosti, je upravena zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění. Znalec může spáchat trestný čin dle § 346 trestního zákoníku, pokud podá nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek. Trestem za trestný čin nepravdivé znaleckého posudku je buď trest odnětí svobody, nebo zákaz činnosti. Podle starého trestního zákona z roku 1961 bylo možné dle § 175 znalce potrestat i peněžítým trestem. Peněžitá pokuta však byla v novém trestním zákoníku zrušena a nyní ji lze uložit pouze za správní delikt podle ZZT.

Vzhledem k tomu, že pachatelem trestného činu nepravdivého znaleckého posudku může být jen osoba, která již má v řízení procesní postavení svědka²⁵, nemůže se ho tedy dopustit znalec dle § 127a OSŘ, dokud není soudem ustanoven podle § 127. Trestní odpovědnost se promlčí za tři léta od doby, kdy nastal účinek způsobený nepravdivým znaleckým posudkem.

8.2. Odpovědnost znalce za škodu

Obecně je odpovědnost za škodu upravena zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“), ve znění platných předpisů. Ten v jeho § 420 stanoví, že za škodu odpovídá každý, kdo ji způsobil porušením právní povinnosti. *„Škoda je způsobena právníckou osobou, anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají (...).“* Prokáže-li osoba, že škodu nezpůsobila, může se jí zprostit.

Pokud znalec svojí činností způsobí škodu, je potřeba v první řadě zkoumat, zda je za ni odpovědný.

---

²⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.7. 2001, sp.zn. 7 Tz 152/2001

Nejprve je třeba zjistit, zda se jednalo o protiprávní úkon a byla způsobena škoda a pokud ano, zda jsou tyto skutečnosti navzájem v příčinné souvislosti. Nutné je i zavinění. To se v případě, že znalec způsobil škodu porušením právní povinnosti předpokládá a poškozený ho nemusí dokazovat. Může se však vyvinít v případě, pokud prokáže, že škodu nezavinil. Způsobí-li tedy znalec, za výše uvedených předpokladů vadným posudkem škodu, je za ní odpovědný. K tomu několikrát judikoval Nejvyšší soud ČR, jednak ve svém rozsudku z roku 2008, kde se píše: „*Soudem ustanovený znalec, který vypracoval chybný znalecký posudek, odpovídá za škodu, která vznikla účastníkům řízení tím, že mu soud na základě tohoto posudku přiznal nižší plnění.*“²⁶ K tomuto rozhodnutí pak přidal ještě další rozsudek z roku 2011, který předešlý judikát upřesňuje. „*I když znalecký posudek k obvyklé ceně věci může být do jisté míry vždy jen odhadem, jsou za situace, kdy bylo shledáno pochybení znalce při vypracování posudku, přesto splněny podmínky odpovědnosti znalce za škodu, která vznikla účastníkům řízení tím, že mu soud na základě tohoto posudku přiznal nižší plnění.*“²⁷ Soud při právním posouzení věci vycházel z § 415 a § 420 ObčZ, kdy se zabýval zejména příčinnou souvislostí mezi porušením právních povinností a škodou, ve vztahu k odpovědnosti za škodu a způsobené škodě. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že během postupu vedoucímu ke zjišťování příčinné souvislosti, je nutné škodu vyjmout z její všeobecné souvislosti a zkoumat ji izolovaně, tzn. z hlediska jejích příčin. Cílem postupu je hledání jevu, který škodu vyvolal a je proto nutné sledovat pouze příčiny a následky, které jsou pro odpovědnost za škodu důležité. Zde soud došel k závěru, že o vztah příčinné souvislosti se jedná, pokud škoda vznikla následkem zaviněného porušení právních povinností ze strany znalce. Bez zaviněného porušení povinností znalcem by totiž nedošlo ke vzniku takové škody, jako došlo. Znalec tedy za takto způsobenou škodu odpovídá vůči účastníkům řízení, jimž byla podáním vadného posudku způsobena škoda. Škody se však lze dopustit nejenom vůči znalci, ale i vůči soudu, potažmo státu. To je spojeno zejména se zbytečnými náklady, které během řízení vzniknou a za něž nese odpovědnost znalec. V § 147 a 148 OSŘ je vyslovně uvedeno, že znalci může být soudem uloženo nahradit jím způsobené náklady řízení, které by jinak nezvnikly. Ty jsou pak nahrazovány podle toho, zda vznikly soudu nebo účastníkům řízení.

²⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7. 2008, sp.zn. 25 Cdo 883/2006

²⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.6. 2011, sp. zn. 25 Cdo 957/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu svým rozhodnutím sp.zn. 25 Cdo 883/2006 přiznal nárok na náhradu škody způsobené vadným znaleckým posudkem a zároveň do jisté míry poukázal na stav současné právní úpravy týkající se odpovědnosti znalce za škodu. Znalec může podáním vadného posudku způsobit nepoměrně vyšší škody, než činí výše jeho odměny. Uvedený rozsudek to koneckonců jen dokazuje. Při výši odměny za vypracovaný posudek dosahující zhruba 3 000 Kč (dva revizní posudky za 5 765 Kč) a výši způsobené škody okolo 100 000 Kč, činí rozdíl třicetitřítin násobek získané odměny (např. ve zdravotnictví však mohou znalci, při přibližně stejné odměně za posudek, způsobit až milionové škody). Znalecká činnost je vzhledem k výši odměn vykonávána většinou jako činnost doplňková, proto platba náhrady škody v řádech statisíců může být pro většinu znalců likvidační. Vzhledem k tomu, že znalci nemají povinnost být členy komory, která by za ně v rámci hromadného pojištění (viz hromadné pojištění advokátů poskytované Českou advokátní komorou) platila případné škody nebo být v rámci své činnosti pojištěni, je tento stav krajně nevyhovující. Mnozí ze znalců sice pojištění odpovědnosti řeší v rámci pojištění jejich hlavní pracovní činnosti, které obsahuje i výkon znalecké činnosti. Situaci je ale nutné řešit komplexněji, zejména v případech, kdy jsou znalecké posudky poskytovány mimo řízení před orgány veřejné moci a nezadávají se zde tzv. revizní posudky.

V tomto ohledu lze pozitivně hodnotit věcný záměr zákona o zapsaných znalcích zpracovaný Ministerstvem spravedlnosti, který obsahuje povinnost znalce pojistit se za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem znalecké činnosti. Bez splnění této povinnosti nebude možné znalce zapsat. Povinné pojištění by mělo tuto situaci řešit, za předpokladu, že výše pojistného plnění poskytovaného pojišťovnou bude v rovnováze s pojistným placeným znalcem. To by ostatně mělo vyplynout z debaty vedené mezi oběma stranami.

9. Odměňování

9.1. Znalečné

Za podání znaleckého posudku náleží znalci a znaleckému ústavu na základě ustanovení § 17 an. ZZT právo na tzv. znalečné. To se skládá z odměny a náhrady hotových výdajů (cestovní výdaje, náhrada mzdy, příbrání konzultanta, pomocné práce aj.). Samotné odměňování a náhrada nákladů jsou pak upraveny v prováděcí vyhlášce. Odměna se rozděluje do dvou kategorií, podle toho, kdo zadal vypracování znaleckého posudku. V případě, že posudek byl zadán orgánem veřejné moci, řídí se znalečné ustanoveními prováděcí vyhlášky. Pokud tomu tak není a zpracování posudku si objednala osoba zúčastněná na řízení, řídí se smlouvou mezi znalcem a touto osobou. Je-li posudek zadán orgánem veřejné moci, stanoví se odměna podle množství účelně vynaložené práce. Lze ji přiměřeně snížit, pokud úkon nebyl proveden řádně a ve stanovené lhůtě nebo za podmínek uvedených v prováděcí vyhlášce zvýšit. V obou výše uvedených případech se odměna zvyšuje o částku, která odpovídá dani z přidané hodnoty, kterou je znalec povinen odvést. Náhradu nákladů má znalec právo požadovat, pokud je účelně vynaložil v souvislosti se znaleckým posudkem.

9.1.1. Odměňování dle prováděcí vyhlášky

Odměna za vypracování znaleckého posudku se řídí buďto prováděcí vyhláškou, nebo smlouvou. Vzhledem k tomu, že ve smlouvě uzavřené mezi objednatelem znaleckého posudku a znalcem (§ 17 odst. 4 ZZT), je výše odměny závislá na dohodě těchto stran, se budou následující odstavce zabývat odměnou řídicí se prováděcí vyhláškou v případě, že posudek zadal orgán veřejné moci.

Finančního ohodnocení za vypracování znaleckého posudku, podle prováděcí vyhlášky č. 37/1967 Sb., závisí na náročnosti a míře odborných znalostí potřebných k podání posudku. Podle těchto kritérií je výše odměny stanovena v rozmezí 100 až 350 Kč za

jednu hodinu práce. Přitom platí, že za provedení úkonu, ke kterému je potřeba méně než jedné hodiny, náleží odměna za celou hodinu, stejně je tomu tak u poslední započaté hodiny. Odměna může mít i formu paušální částky. Používá se však v trestním řízení, a to v případech uvedených v příloze k prováděcí vyhlášce (pitva), to se však netýká znaleckých ústavů.

Výši odměny však lze i přiměřeně snížit nebo zvýšit. K navýšení odměny až o 20 % dochází v případech, kdy je znalecký posudek vzhledem k okolnostem případu mimořádně obtížný. Jedná-li se o posudek, jímž je přezkoumáván posudek jiného znalce, lze odměnu navýšit až o 10 %. Pokud je požadováno spěšné provedení úkonu nebo úkon provést v den pracovního volna nebo pracovního klidu, je možno odměnu zvýšit až o 50 %. Zvýšit odměnu až o 50 % lze i v případě, že znalecký posudek podává znalecký ústav a jedná se o posudek, k jehož zpracování je vyžadována zvláštní odborná specializace. Všechna tato uvedená zvýšení, mimo posledního, lze navzájem slučovat. Celkově je tedy možné odměnu za znalecký posudek zvýšit až o 80 %. Zde je však nutné, aby znalec možnosti zvýšit odměnu za znalecký posudek využil, soud totiž zvýšení sám od sebe nepřiznává. Odměnu lze zvýšit i o částku, jež se rovná dani z přidané hodnoty, kterou je znalec povinen odvést. O snížení odměny jde u často se opakujících znaleckých posudků, které spočívají v odborném zjišťování v podstatě stejných skutečností (provádění zkoušek pomocí speciálního zařízení, laboratorního postupu). Krácení odměny pak může činit až 20 %, dle sazeb určených za jednu hodinu práce. Pokud byl úkon (znalecký posudek) proveden opožděně nebo nekvalitně, může orgán veřejné moci přistoupit ke snížení odměny až o polovinu. Jedná-li se však o závažný případ, kdy byl úkon proveden zvláště nekvalitně, může být odměna i odepřena.

Aby znalec obdržel odměnu, je povinen ji vyúčtovat zároveň s podáním posudku. Její výše je pak určena orgánem, kterým byl znalec ustanoven (soudem), bez zbytečného odkladu do 2 měsíců od podání posudku. Ten při stanovování výše odměny hodnotí úkon z pohledu: a) jeho povahy, rozsahu a stupně odborné kvalifikace nutné k jeho provedení, b) charakteru a účelnosti pomocných prací, c) přiměřenosti doby jeho trvání, d) dodržení stanovené lhůty, e) zda spočíval v přezkoumání posudku provedeného jiným znalcem. Posudek pak soud zašle účastníkům řízení spolu s vyúčtováním, aby se

k tomu vyjádřili. Pokud s daným vyúčtováním souhlasí, je odměna proplacena. V případě, že nesouhlasí a vnesou proti vyúčtování námitky, soud se s nimi musí vypořádat v odůvodnění usnesení o odměně znalce.

Zde několik poznámek k odměňování znalců: Aby mohl být znalec zapsán do seznamu znalců, musí splnit několik předpokladů. Kromě toho, že je kladen důraz na jeho občanství, způsobilost k právním úkonům nebo bezúhonnost, musí mít znalec i takové vlastnosti, které dávají předpoklad, že bude moci řádně vykonávat znaleckou činnost a mít k tomu potřebné znalosti a zkušenosti z oboru, v němž má jako znalec působit. Zejména poslední dva body jsou velmi důležité. Pro svou odbornost je znalec dle § 127 odst. 1 OSŘ ustanovován k posouzení otázek, které se oproti těm, k nimž postačí odborné posouzení, vyznačují svojí složitostí. Pokud je znalec již ustanoven a pro účely řízení vykonává znaleckou činnost, může být za určité právním předpisem upravené jednání sankcionován. Hrozí mu jednak uložení pokuty, a to až do výše 200 000 Kč, vyškrtnutí ze seznamu znalců nebo přiměřené snížení nebo odepření odměny. Znalec též odpovídá za škodu, kterou způsobil vadným posudkem. Z výše uvedeného vyplývá, že nároky kladené na znalce, spolu s odpovědností za případně způsobené škody jsou v něpoměru s odměnou náležející znalci za znaleckou činnost.

V minulosti byla sice výše znalečného několikrát zvyšována, ale stále není dostačující. V porovnání s průměrnou hodinovou mzdou, která v roce 2012 činila méně než 140 korun a medián pak 111 Kč²⁸, je odměna, jejíž sazba začíná na 100 Kč, vzhledem k požadavkům na znalce nepoměrná. Znalci to mohou řešit tím, že za hodinu práce vyúčtují nejvyšší možnou částku, tedy 350 Kč. Hrozí však, že nebude přiznána a soud výslednou částku sníží. Znalci se pak uchylují k praxi, kdy ve vyúčtování vytvářejí více položek, u kterých dávají menší částky, jež je následně horší krátit. To však nelze použít v situaci, pokud je posudek posuzován podle objemu (např. počtu stran). Samotným výkonem znalecké činnosti se tak znalec – fyzická osoba užíví jen stěží, a to nejen kvůli realitně malé odměně, ale i špatné platební morálce soudu, kdy znalec může na odměnu čekat i více než rok. Z těchto důvodů musí mít další činnost, z které mu plynou příjmy. Ta je většinou vykonávána v oboru, v němž jako znalec působí, což je mnohdy

---

²⁸ Zdroj Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

přímo spojené s prohlubováním odborných znalostí. Svým způsobem je tato praxe výhodou, ovšem do chvíle, než bude výkon obou činností zároveň negativně ovlivňovat kvalitu posudků např. kvůli časové vytíženosti znalce.

Do budoucna je třeba se zamyslet, zda by k novele zákona o znalcích a tlumočnících neměla přibýt i další novela prováděcí vyhlášky, která by nově upravila problém odměňování znalce. Možností ke změně úpravy je několik: a) stanovit hodinovou odměnu pevnou částkou 350 Kč, která by se každý rok zvyšovala o míru inflace; b) stanovit odměnu v rozmezí 350 až 700 Kč, kdy by se více přihlíželo k náročnosti a míře odborných znalostí potřebných pro zpracování posudku.

9.1.2. Náhrada nákladů dle prováděcí vyhlášky

Znalec má mimo odměny právo i na náhradu nákladů, které účelně vynaložil v souvislosti se znaleckým posudkem. Stejně jako u odměny je povinen tyto náklady vyúčtovat zároveň s podáním posudku. Výjimkou jsou případy, kdy znalec může požadovat poskytnutí zálohy na úhradu nákladů spojených s výkonem znalecké činnosti. I ty je třeba zahrnout do následného vyúčtování předaného soudu. Při poskytování záloh je potřeba postupovat tak, aby nedocházelo k přeplatkům.

Znalecký posudek, navržený účastníkem nebo soudem o skutečnostech účastníkem uvedených anebo v jeho zájmu, dokonce ani není možné provést, pokud lze v souvislosti s tímto posudkem očekávat náklady, jež účastník, v případě, že není osvobozen od soudních poplatků, odmítne složit formou zálohy na základě povinnosti uložené mu soudem. O tomto je nutné účastníka poučit. Znalec má obecně nárok na náhradu nákladů, uvedených v demonstrativním výčtu § 18 ZZT, respektive § 28 prováděcí vyhlášky, zejména cestovních a jiných výdajů. Těmi jsou výdaje, které znalec zaplatil za použití zařízení nebo pomůcek organizaci, jež mu je poskytla a za pomocné práce. To se týká jak pomocníků přibráných pro pomocné práce, tak i konzultanta, s jehož přibráním musí být vysloven souhlas orgánem, který znalce ustanovil (soudem). Dále má znalec nárok na náhradu mzdy za dobu strávenou ústním podáním znaleckého posudku při jednání před soudem. Do toho je započítána i čekací doba a doba

strávaná na cestě k jednání a zpět, a to pouze v případě, že se jedná o dobu kryjící se s jeho pracovní dobou. Znalec tak již nemá při předvolání k soudu nárok na náhradu ušlého výdělku vůči organizaci, u níž je v pracovním poměru. Náhradu nákladů poskytuje znaleci soud proti předloženým dokladům, jež účelné vynaložení výdajů dokladují. Znalci je tedy možné přiznat i další náklady, mimo ty uvedené v § 28 prováděcí vyhlášky, pokud jejich účelné vynaložení náležitě odůvodní.

10. Komparace právní úpravy ČR s úpravami zahraničními

10.1. Právní vztahy k cizině

Znalec je většinou ustanovován k řešení skutkových otázek v souladu se zásadou *iura novit curia*. Existují však i případy, kdy lze znalce ustanovit pro otázky právní. K tomu dochází, je-li potřeba posoudit cizí právo. Na takto ustanovené znalce cizího práva se zásada „soud zná právo“ nevztahuje.

V rámci administrativního třídění oborů jsou znalci jmenováni v oboru „právní vztahy k cizině“. Rozdíl při jmenování v tomto právním oboru je, že znalce jmenuje výhradně ministr spravedlnosti. Oproti situaci za minulého režimu, je v současné době zapsáno jen několik málo znalců právních vztahů k cizině. V seznamu kvalifikovaných znaleckých ústavů jsou zapsány pouze dva subjekty, z toho jeden je vysoká škola - Právnická fakulta UK. Znalci jsou v seznamu zapsáni čtyři, z toho tvoří většinu právníci, výjimkou je pouze odborník na evropské průmyslové právo k vynálezům, průmyslovým a užitným vzorům, který je inženýrem.²⁹ Tento stav plyne zejména z výkladu zásady soud zná právo, ve smyslu českého právního řádu. Jeho součástí je přitom nejenom české vnitrostátní právo a tedy i mezinárodní právo soukromé, ale i vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a další mezinárodní smlouvy, které jsou zahrnuty do českého právního řádu a též právo Evropské unie. Soudní znalci pro obor právní vztahy k cizině jsou ustanovovány pouze

---

²⁹ Stav ke dni 20.6. 2013

k posuzování výlučně cizozemského práva, a to i cizozemského práva mezinárodního. Soud tedy není povinen znát cizozemské právo. Je-li však v řízení potřeba provést důkaz cizozemským právem, soud je povinen tak učinit. Nejprve však musí zjistit, jakým právním řádem se bude řídit. Jakým způsobem ke zjišťování soud přistoupí, záleží na něm, k tomu je mu poskytnuta volnost uvážení, kdy může učinit všechna potřebná opatření. Může zvolit jednak postup podle českého procesního práva mezinárodního nebo přibere znalce z oboru právní vztahy k cizině s příslušnou specializací. Jde-li však cizí právo zjistit snadněji, rychleji a levněji, je přibírání znalce nadbytečné a zbytečně prodlužuje a prodražuje řízení. Nejedná-li se o zvláště složité určení cizího práva, je možné tímto úkolem pověřit i asistenta soudce, který má dostatek nástrojů, jak právní řád zjistit. Tato možnost je dosud v praxi funkční a soud se tím vyhne nákladnému přibírání znalce.

10.2. Komparace právní úpravy ČR s úpravou Slovenskou

10.2.1. Vývoj právní úpravy

Slovensko stejně jako Česká republika bylo po rozdělení ČSFR „vybaveno“ prakticky stejnou právní úpravou, a to i v případě znalecké činnosti. Obě nástupnické země tedy vycházely ze stejné právní úpravy, čímž byl zákon z roku 1967. Slovensko se však k této dlouho zanedbávané oblasti postavilo jinak než Česká republika a dosáhlo tím několikaletého náskoku. Zákonodárci na Slovensku nešli primárně cestou dílčích novelizací, jako jejich čeští kolegové, ale spíše cestou přijímání nových právních předpisů. První změnou prošla vyhláška č. 37/1967 Zb., na vykonanie zákona o znalcoch a tlumočnícov v roce 1996, kdy byla nahrazena novou prováděcí vyhláškou č. 263/1996 Z.z. V této vyhlášce bylo obsaženo několik podstatnějších změn, ale stále nebyla dostačující, neboť nereflektovala nově nastalou společensko-politickou situaci a s ní související právní vztahy a posléze též nutnost harmonizace právní úpravy znalecké činnosti s komunitárním právem. Bylo tedy nutné přistoupit ke změně zákona č. 36/1967 Zb., o znalcoch a tlumočnícov, který byl do té doby pouze dvakrát drobně novelizován. Nově byl přijat zákon č. 382/2004 Z.z., o znalcoch, tlumočnícov a

překladačích a o změně a doplnění některých zákonů. Spolu s ním byla přijata i nová prováděcí vyhláška č. 490/2004 Z.z., kterou se vykonává zákon č. 382/2004 Z.z., o znalcích, tlumočnících a překladačích a o změně a doplnění některých zákonů (dále jen „ZZTP“). Jak je vidno, zůstala zachována koncepce, v rámci které jsou znalecká a tlumočnická činnost upraveny v jednom zákoně a zákonodárce nevyužil možnosti právní úpravu těchto činností oddělit. Oddělena však byla otázka odměňování a náhrad, která je nyní upravena v samostatné vyhlášce č. 491/2004 Z.z., o odměnách, náhradách výdavků a náhradách za stratu času pro znalce, tlumočnících a překladačích, ve znění pozdějších předpisů. Administrativní třídění oborů a odvětví stanoví a obsahově vymezuje instrukce Ministerstva spravedlnosti SR č. 12/2005, o organizaci a řízení znalecké, tlumočnické a překladačské činnosti a o účinnosti při její kontrole.

10.2.2. Znalecká činnost

Znalecká činnost je obdobně jako v české právní úpravě obsažena v jednom zákoně spolu s činností tlumočnickou, ta je ještě rozdělena na činnost překladačskou. Rozdíl není pouze v terminologickém zpřesnění, ale pro každou z činností je požadován rozdílný druh dovedností. Obsahem výkonu znalecké činnosti je podání znaleckého posudku a jeho případné doplnění, odborné stanovisko nebo potvrzení a odborné vyjádření a vysvětlení.

Zadat úkony, jež jsou obsahem znalecké činnosti, mohou veřejnoprávní subjekty, tzn. soud a jiné orgány veřejné moci a subjekty soukromoprávní, jimiž jsou fyzické a právnické osoby. Znalecká činnost je ve většině případů vykonávána znalci zapsanými do seznamu znalců. Za splnění určitých předpokladů může znaleckou činnost vykonávat i znalec nezapsaný v seznamu, který je ustanoven ad hoc. Zatím co služeb znalců zapsaných v seznamu může využívat kdokoliv z výše uvedených zadavatelů, tzn. i osoby soukromoprávního charakteru, znalec ustanovený ad hoc může svou činnost vykonávat pouze před subjekty charakteru veřejnoprávního. Znalec ad hoc může být pouze fyzickou osobou, jelikož právnická osoba ze své podstaty není schopna splnit podmínky, zejména složit slib na svou čest a svědomí. Oproti české právní úpravě, která

znalce rozlišuje pouze na znalce a znalecké ústavy, slovenská úprava rozlišuje tři kategorie, jimiž jsou: znalci (fyzické osoby), znalecké organizace a znalecké ústavy (právnícké osoby). Znalecký ústav pak mimo poskytování znalecké činnosti ve zvlášť obtížných případech, které vyžadují zvláštního vědeckého posouzení, vykonává též funkci rezortního a metodického centra v oblasti, pro kterou je v seznamu zapsán. Znalec, který chce vykonávat znaleckou činnost, musí splnit několik podmínek. Jednak musí být zapsán do seznamu znalců a musí též uzavřít pojištění o dpovědnosti za škodu, která může vzniknout v souvislosti s jím vykonávanou činností. Pojištění může znalec uzavřít buď před zápisem do seznamu, nebo až dodatečně až po zápisu. Není-li znalec pojištěn nebo zanikne-li mu pojištění dodatečně, zaniká mu oprávnění vykonávat činnost, ale není automaticky vyškrtnut ze seznamu.

10.2.3. Seznam znalců

Seznam znalců a tlumočnicků je podobně jako dle české právní úpravy veden Ministerstvem spravedlnosti v elektronické podobě. Samotný seznam je rozčleněn na jednotlivé oddíly pro zápis znalců, tlumočnicků a překladatelů. Oddíl pro zápis znalců je rozdělen na obory, které se dále člení na odvětví. Do oddílů jsou zapisovány: a) fyzické osoby - znalci, b) právnícké osoby – znalecká organizace anebo znalecký ústav. K zapsání do seznamu je nutno splnit zákonem stanovené podmínky, vymezené zvlášť pro fyzickou a právníckou osobu. Splní-li osoba tyto podmínky, vzniká jí nárok na zapsání do seznamu. Oproti předchozí právní úpravě zde došlo ke změně. Dříve uplatňovaný numerus clausus vycházející z potřeby znalců byl zrušen. Podmínky pro zápis do seznamu jsou odlišné podle toho, zda se jedná o právníckou nebo fyzickou osobu. Ministerstvo do seznamu zapíše osobu, která 1) je způsobilá k právním úkonům v plném rozsahu, 2) je bezúhonná, 3) získala vzdělání v příslušném oboru, 4) získala tzv. odborné minimum, 5) vykonává praxi v příslušném oboru v délce trvání nejméně 7 let, 6) složila odbornou zkoušku, 7) úspěšně dokončila specializované vzdělávání v oboru nebo odvětví, pro které je zapsána do seznamu, je-li to stanovené prováděcím předpisem, 8) má materiální vybavení postačující pro výkon činnosti v příslušném oboru nebo odvětví, 9) nebyla v posledních 3 letech pravomocně vyškrtnuta ze

seznamu anebo které nebyl uložen zákaz výkonu činnosti, 10) složila slib. Odborné minimum je blížeji specifikováno prováděcí vyhláškou. Hodna pozornosti je odborná zkouška. Ta neslouží pouze ke zjištění, zda se znalec orientuje v právních předpisech týkajících se znalecké činnosti a znalosti požadavků pro výkon znalecké činnosti (znalecký deník apod.), ale zda je připraven též prakticky. Obsahem zkoušky je pak mj. i vypracování zkušebního znaleckého posudku. Do seznamu se v případě fyzické osoby zapíše její údaje, zejména 1) jméno, příjmení, akademický titul a datum narození, 2) trvalý nebo odbodný pobyt, 3) místo výkonu činnosti, 4) identifikační údaje jeho zaměstnavatele, pokud je zaměstnán, 5) den zápisu do seznamu a den vyškrtnutí ze seznamu, 6) sankce uložené za poslední 3 roky v souvislosti s výkonem činnosti, 7) platnost pojištění odpovědnosti za škodu, 8) evidenční číslo, 9) kontaktní údaje fyzické osoby, které jsou veřejně přístupné a ministerstvo zabezpečí jejich zveřejnění na svých internetových stránkách. Obdobně jsou zveřejňovány i zapisované informace týkající se právnické osoby.

Pro zápis znalecké organizace jako právnické osoby do seznamu, jsou stanoveny odlišné podmínky od znalců – fyzických osob. Znalecká organizace je zapsána, pokud 1) je specializovaná na výkon znalecké činnosti v příslušném oboru anebo odvětví, 2) alespoň tři její společníci, členové, státní zaměstnanci anebo zaměstnanci v pracovním poměru uzavřeném na dobu neurčitou jsou znalci zapsanými v příslušném oboru a nejsou členy anebo zaměstnanci jiné právnické osoby zapsané v seznamu, 3) určila odpovědnou osobu za výkon znalecké činnosti, která je zapsaná v seznamu jako znalec, 4) má materiální vybavení dostačující k výkonu znalecké činnosti a 5) nebyla v posledních třech letech za spáchání správního deliktu vyškrtuta ze seznamu. Ministerstvo pak právnickou osobu zapíše do takového odvětví, ve kterých jsou zapsáni jejich znalci. Za splnění podmínek uvedených v § 19 odst. 3 ZZTP lze zapsat i znalecké ústavy jako právnické osoby, pokud 1) splňuje podmínky pro zápis znalecké organizace, 2) je akreditovaná pro poskytování dalšího vzdělávání, 3) osoba odpovědná za výkon znalecké činnosti získala v příslušném oboru vědecko-pedagogický anebo umělecko-pedagogický titul a 4) zabývá se výzkumem a vývojem.

Česká právní úprava sice umožňuje jmenovat znalcem občana jiného členského státu

Evropské unie a následně ho i zapsat do seznamu, ale je povinen splnit podmínky stanovené ZZT. Dle této úpravy však není možné zapsat fyzické nebo právnické osoby, které jsou oprávněny k výkonu znalecké činnosti v jiném státě, a to bez splnění povinností stanovených zákonem. Slovenská právní úprava toto umožňuje v § 7 ZZTP, splní-li osoba podmínky a 1) prokáže, že je oprávněná vykonávat obdobnou znaleckou činnost dle ZZTP v některém z členských států Evropské unie anebo v jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru a 2) složí srovnávací zkoušku.

V případě právnické osoby je ji povinna složit alespoň jedna osoba, které je společníkem, členem anebo zaměstnancem v pracovním poměru uzavřeném na dobu neurčitou. Srovnávací zkouška má obdobnou podobu jako odborná zkouška znalce, zaměřuje se však zejména na odborné znalosti a schopnosti, které nejsou vyžadovány právní úpravou státu, kde je znalec zapsán, oproti právní úpravě slovenské.

10.2.4. Práva a povinnosti znalců

Práva plynoucí znalci z výkonu jeho činnosti, jsou v podstatě stejné jako v české právní úpravě.

Numerus clausus, jenž byl uplatněn v předchozí právní úpravě, byl zrušen a osobě, která splní zákonem stanovené podmínky, vzniká právo na výkon znalecké činnosti. Znalci zapsaní v seznamu znalců mohou tuto činnosti vykonávat pro kohokoliv, kdo jim zadá vypracovat znalecký posudek. Výkon činnosti znalců ustanovených ad hoc je omezen pouze na činnost pro soudy a orgány veřejné moci.

Dalším právem, jež znalci vzniká, je právo na znalečné, jehož obsahem je odměna za výkon činnosti, náhrada hotových výdajů a náhrada za ztrátu času. Znalec je oprávněn v určitých případech žádat přiměřenou zálohu na znalečné. Má právo i na poskytnutí součinnosti při výkonu činnosti. To se týká pouze znalců, kteří svoji činnost vykonávají před soudy a jinými orgány veřejné moci.³⁰ Dalším právem je právo na odbornou pomoc při výkonu znalecké činnosti. Využije-li znalec tohoto práva a přibere

---

³⁰ Srov. § 127 zákona č. 99/1963 Sb., Občianský súdny poriadok, ve znění platných předpisů

konzultanta k posouzení jednotlivých otázek, je povinen opodstatněnost tohoto úkonu odůvodnit. Tím se znalec nezprošťuje odpovědnosti v posuzované otázce, ale i nadále zůstává odpovědný za úkon jako celek.

Povinnosti znalců lze rozdělit do dvou rovin, roviny obecné a roviny týkající se znalců zapsaných do seznamu. V obecné rovině se jedná zejména o povinnost osobního výkonu činnosti, která se týká pouze znalců – fyzických osob. Znalci jsou povinni vykonávat svoji činnost řádně a ve stanovené lhůtě. Řádný výkon znamená, že znalecký úkon musí být správný po stránce formální i obsahové (pravdivost, nezkresenost, úplnost úkonu). Znalec je povinen si při výkonu své činnosti počínat účelně a hospodárně a být nestranný. Existují-li skutečnosti, pro které je znalec vyloučený, je povinen je bezodkladně oznámit zadavateli. S nestranností souvisí podjatost. I pochybnosti o nepodjatosti vedou k vyloučení znalce. Znalec je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl při výkonu nebo v souvislosti s výkonem činnosti, a to i poté, je-li vyškrtnut ze seznamu. Mlčenlivost může být znalec zbaven k tomu oprávněným subjektem.

Další povinnosti se týkají přímo znalců zapsaných v seznamu. Mezi tyto povinnosti patří uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu, která může vzniknout v souvislosti s výkonem činnosti. Výše pojistného znalce - fyzické i právnické osoby dle § 9 odst. 3 písm.a) činí nejméně 33 193 eur (zhruba 830 000 Kč). Povinnost vykonávat činnost má znalec pouze v oboru a odvětví, pro které je zapsán. Výjimku tvoří pouze případy, kdy je soudem nebo orgánem veřejné moci ustanoven ad hoc. Znalec je povinen k vykonání úkonu znalecké činnosti, není-li oprávněn výkon z určitých důvodů odmítnout (zdravotní okolnosti apod.) V průběhu výkonu činnosti, je povinností znalce se vzdělávat a zvyšovat si kvalifikaci. To je ověřováno zkouškou odborné způsobilosti, jež se dotýká všech příslušných oblastí a odvětví, pro které je znalec zapsán. I podle slovenské právní úpravy je znalec povinen vést znalecký deník a oznámit a písemně prokázat změny údajů zapsaných v seznamu a změnu podmínek pro zápis do seznamu.

Povinnosti přímo souvisí s výkonem znalecké činnosti a pokouší se zajišťovat jeho

kvalitu a vyhýbat se případným škodám, které mohou vzniknout v souvislosti s výkonem znalecké činnosti.

10.2.5. Odměňování znalců

Právo na znalečné je jedno z práv, které zajišťuje výkon znalecké činnosti na odpovídající úrovni. Právo na odměnu a její výše do jisté míry motivuje osoby s požadovanými odbornými znalostmi a schopnostmi k výkonu znalecké činnosti. Znalec má tedy nárok na odměnu, ať už na smluvní nebo tarifní podle příslušných právních předpisů. Mimo hodinové a paušální odměny, může znalec požadovat i odměnu podílovou, jsou-li předmětem výkonu znalecké činnosti stavby a nemovitosti. Minimální výše podílové odměny pak činí 26,56 euro. Výše paušální odměny závisí na prováděném úkonu, kterého se týká (převzetí a seznámení se spisem, podání písemného stanoviska apod.). Výše hodinové odměny činí nejméně 13,28 eura a pro většinu oborů je jednotná, pro zvláštní obory však může činit i 19,92 eura (zdravotnictví a farmacie a právní vztahy k cizině). Tarifní odměnu lze zvýšit, snížit anebo vůbec nepřiznat. Oproti české právní úpravě je minimální výše odměny vyšší, avšak maximálně výše je v závislosti na kurzu prakticky stejná. Vzhledem k průměrné mzdě na Slovensku a základní sazbě hodinové odměny, dosáhne ve většině případů slovenský znalec na vyšší odměnu než jeho český kolega.

10.2.6. Porušení právních povinností

Poruší-li znalec se při výkonu znalecké činnosti právní povinnosti, může se dopustit správního deliktu. Ty lze rozdělit do tří kategorií na přestupky, správní delikty právnických osob a správní delikty znalců. Přestupku se může dopustit pouze fyzická osoba. Oproti české právní úpravě je výčet objektivních stránek přestupků notně kraččí. Přestupku se dopustí osoba tím, že 1) se neoprávněně vydává za znalce, 2) poruší povinnost po vyškrtnutí ze seznamu odevzdat ve stanovené lhůtě průkaz a textovou část úřední pečeti a poskytnuté podklady anebo 3) poruší povinnost zachovávat mlčenlivost.

Správní delikty právnických osob mají obdobné skutkové podstaty spočívající 1) v neoprávněném vydávání se za znalce a 2) porušení povinnosti po vyškrtnutí ze seznamu odevzdat ve stanovené lhůtě průkaz a textovou část pečeti a poskytnuté podklady. Odlišností oproti české právní úpravě jsou správní delikty znalců, které jsou disciplinárními delikty znalců, jichž se může dopustit pouze znalec – fyzická osoba porušením povinností stanovených v ZZTP. Dopustí se jich znalec 1) způsobí-li průtahy v soudním nebo jiném řízení, v němž byl ustanoven, 2) poruší-li jiné povinnosti stanovené zákonem a 3) vydává-li se neoprávněně za znalce. Za jednotlivé druhy správních deliktů lze znalcům ukládat sankce. Fyzické osobě za spáchání přestupku hrozí pokuta ve výši až 600 eur. Dopustí-li se však přestupku opakovaně ve lhůtě do jednoho roku od pravomocného rozhodnutí, lze uložit pokutu až do dvojnásobné výše. Správní delikty právnických osob jsou sankcionovány pokutou až do výše 3310 eur, ale ke zvyšování lze již nedocházet. V rámci třetí kategorie, tedy správních deliktů znalců, lze uložit kromě peněžité pokuty, která u fyzických osob činí až 1650 eur a u právnických osob až 33 190 eur, je možné uložit i další sankce, kterými jsou 1) písemné napomenutí, 2) zákaz výkonu znalecké činnosti (nejvíce na 1 rok) a 3) vyškrtnutí ze seznamu. Na znalce je možné podat stížnost pro výkon jeho činnosti, které řeší Ministerstvo spravedlnosti, kromě stížností na postup znalců v řízení. Lhůta k vyřešení stížnosti činí 60 dnů ode dne jejího doručení.

10.2.7. Shrnutí

Vzhledem k rozsahu této práce a jejímu zaměření je zde uvedena pouze část slovenské právní úpravy znalecké činnosti.

Česká republika i přes novelizaci zákona o znalcích a tlumočnických účinné od 1. ledna 2012 v mnoha ohledech nedosahuje kvalit slovenské právní úpravy. Změnou k lepšímu mohl v tomto směru být nový Zákon o zapsaných znalcích, který je dosud v nedohlednu. Nedostatky české úpravy lze shledat zejména v oblasti zapisování znalců do seznamu, kdy jsou pro zápis stanoveny zbytečně neurčité podmínky a výběr znalců tak činí do jisté míry netransparentním. Zásadním nedostatkem je absence povinnosti znalce pojistit se pro případ způsobené škody, která může vzniknout v souvislosti s výkonem znalecké činnosti. Dalším nedostatkem, jehož napravení může přispět ke zvýšení konkurence mezi znalci a případně i zkvalitnění jejich činnosti, je neumožnění výkonu znalecké činnosti osobě z jiného státu prostřednictvím složení srovnávací zkoušky. Nedostatků by se dalo najít jistě více, za zmínku však stojí explicitně vyjádřená povinnost vzdělávání a ověřování odborných znalostí, která v tomto rozsahu v české právní úpravě chybí, stejně jako bližší specifikace dohledu nad výkonem znalecké činnosti, tzn. kdoji provádí a v jakém rozsahu apod. Dobrým instrumentem, který může zeefektivnit a zkvalitnit výkon činnosti znalců, je možnost podání stížnosti na znalce pro výkon jejich činnosti. Je však potřeba pečlivě zvážit úpravu takového prostředku, aby zbytečně nedocházelo k jeho nadužívání a tím komplikování a prodlužování řízení.

Při porovnání členění obou zákonů lze dojít k závěru, že slovenská právní úprava byla jistou inspirací pro proběhnuvší novelizaci ZZT. O to více je potřeba se zamyslet, proč jsou v české právní úpravě vynechány určité zásadní ustanovení (viz výše). Budí to trochu dojem, že novela ZZT z roku 2012 byla novelou „z nouze ctnost“ a se zásadnějšími změnami měl přijít až Zákon o zapsaných znalcích.

11. Závěr

Právní úprava znalectví během několika let neprošla prakticky žádnou změnou. Bohužel dlouho chystaná novela č. 444/2011 Sb., která měla zásadním způsobem změnit činnost znalců, svojí nepropracovaností nedostála mnohým očekáváním a budí spíše zklamání. Zákon, který měl „rozdělanou práci“, se kterou přišla novela, dokončit, je v nedohledu. S odkazem na výrok náměstka pro legislativu Ministerstva spravedlnosti Mgr. Františka Korbela, Ph.D., se nový Zákon o zapsaných znalcích v blízké době nepodaří prosadit. Zajímavé je, že i přes nutnost pokračovat v nastaveném směru, narazila změna právní úpravy na zájmy především znalců a předsedů soudů. Paradoxně jsou to osoby, kterých se změna nejvíce dotýká, ale kterým může též nejvíce pomoci. I přes zprvu negativní pocity je novela určitě přínosem. Právo je však živý organizmus a není možné ustrnout v určitém bodu. Do budoucna je proto nutné řešit palčivé otázky, které v souvislosti se znaleckou činností existují.

Znalec se při výkonu znalecké činnosti může podáním vadného znaleckého posudku dopustit škody, za níž podle judikatury odpovídá. Výše škody, kterou může znalec způsobit, dosahuje výše, jenž je pro znalce v poměru k jeho odměně likvidační. V tomto ohledu je řešením stanovit znalci povinnost pojištění odpovědnosti za způsobenou v souvislosti s výkonem znalecké činnosti. Podmínky pojistného a jeho výše by měly být předmětem debaty mezi znalci, pojišťovny a případně Ministerstvem spravedlnosti. Na problematiku pojištění však nelze nahlížet pouze černobíle. Většina znalců vykonává znaleckou činnost vedle své hlavní profese, v rámci které jsou pojištěni. Pro tyto osoby pak povinné pojištění ztrácí na významu. Lze proto stanovit podmínku, že znalec musí být pojištěn pro případ způsobení škody, nebude však záležet na tom, v rámci jaké činnosti bylo pojištění uzavřeno. Dále lze stanovit minimální částku, na kterou je znalec se povinen pojistit. Ta lze stanovit odlišně pro jednotlivé obory. Je zbytečné, aby znalec v oboru, kde může způsobit škodu v rádech tisíců, byl pojištěn na škodu několikanásobně vyšší. Nedosahuje-li výše pojistného, uzavřeného v rámci hlavní profese, výše minimální částky uvedené v zákoně, je možné znalci uložit povinnost

připojistit se. Dalším řešením je nechat výši pojistného na znalci, kdy by se částka, na kterou je pojištěn, uváděla přímo ve znalecké doložce.

Výkon znalecké činnosti je stále obtížnější vzhledem k nárokům, které jsou na znalce kladeny, ať jsou to požadavky vyplývající ze zákona nebo týkající se jeho odbornosti. Znalec by měl svoji odbornost udržovat na příslušné úrovni, aby byl schopen kvalifikovaně podat znalecký posudek. Povinnost vzdělávat se však v zákoně explicitně vyjádřena není. Znalec by totiž měl ovládat nejenom odborné znalosti v oboru, pro který je zapsán, ale i jakési znalecké minimum, jehož obsahem jsou i právní základy potřebné pro výkon znalecké činnosti. V současnosti je však kurzů nebo literatury, které by toto „minimum“ znalcům zprostředkovaly nedostatek, pokud vůbec. Vznikají sice komory sdružující znalce a poskytující jim určité vzdělání, je jich sice více, než je pro potřeby znalců nutné, ale shromažďují pouze zlomek celkového počtu znalců. Udržování odborných znalostí vyžaduje finanční prostředky na nákup literatury a dalších věcí. To však není dostatečně kompenzováno odměnou, která znalci za podání posudku náleží. Přihlédneme-li k výši průměrného platu v poměru k výši znaleckého, je odměna znalce za podání posudku značně podhodnocena. Systém a výše odměn sice prošly změnou novelou prováděcí vyhlášky č. 37/1967 Sb., stále je však výše odměny nedostatečná. V souvislosti s věcným záměrem se nejčastěji mluví o zvýšení hodinové odměny, jejíž výše by byla paušálně zvýšena až na 700 Kč. Bohužel změnu vyhlášky pravděpodobně potká stejný osud jako věcný záměr.

Spolu s rostoucím vlivem znalců v řízení stoupá tendence znalců zasahovat do rozhodování soudu mj. tím, že řeší i právnícké otázky. Je pochopitelné, že se znalec při řešení znaleckého úkolu setkává i s právní stránkou, ale musí odolat nutkání a řešení těchto otázek se vyhnout. Stejně jako soud není oprávněn řešit otázky skutkové. Soud však není povinen přijímat znalecké závěry bez dalšího a má prostředky, jimiž si může označit pravdivost podaného posudku. Posledním prostředkem, vyčerpá-li ostatní, je zadání revizního posudku. Četnost zadávání revizních posudků do budoucna ještě stoupne, až se ustálí využívání § 127a OSŘ účastníky řízení. Jednotlivé strany budou předkládat posudky, které mnohdy budou v přímém rozporu. Soud pak bude nucen uložit vypracování revizního znaleckého posudku, na jehož základě bude schopen

vypořádat se s předchozími posudky stran.

Česká i slovenská právní úprava vycházely ze stejných právních předpisů upravujících znaleckou činnost. Přesto slovenský zákonodárce začal se změnou právní úpravy dříve a vytvořil si oproti českým kolegům jistý náskok. Česká právní úprava se tak v mnoha ohledech může slovenskou inspirovat. Z porovnání vyplývá, že česká právní úprava je v mnoha odhadech nedostatečná a má řadu mezer. Inspirace slovenskou právní úpravou u novely č. 444/2011 Sb. je očividná. Přesto se český zákonodárce inspiroval jen částečně a řadu ustanovení, které by šlo aplikovat i v české úpravě, nepřijal. Nelze se slepě inspirovat cizí právní úpravou a takto ji přejímat. Je potřeba též přihlídnout k právní kultuře daného státu a jeho zvyklostem. Vzhledem k tomu, že česká a slovenská právní úprava mají stejné kořeny a dlouhodobé soužití občanů v jednom státě poukazuje i na obdobnou právní kulturu, mohl se český zákonodárce inspirovat více.

Seznam použité literatury a pramenů

Knižní publikace

BRADÁČ,A.,KLEDUS, M., KREJČÍŘ,P. a kol. Soudní znalectví. Praha: CERM, 2010.
ISBN 978-80-7204-704-8

DRÁPAL,L.,BUREŠ,J. a kol. Občanský soudní řád I. komentář. Praha: C.H.Beck,
2009, ISBN 978-80-7400-107-9.

DRÁPAL,L.,BUREŠ,J. a kol. Občanský soudní řád II. komentář. Praha: C.H.Beck,
2009, ISBN 978-80-7400-107-9

DÖRTL,L. Zákon o znalcích a tlumočnících komentář. 1. vydání. Praha:
C.H.Beck,2009.ISBN 978-80-7400-148-2.

HENDRYCH, D., Právní slovník, 3. rozšířené vydání, Praha: C.H.Beck, 2009, 1459
str.

KŘÍSTEK, L., Znalectví, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-042-4

MADAR,Z a kol.Slovník českého práva I. a II. díl, 3. rozšířené a podstatně
přepřacované vydání, Praha: LINDE, 2002, ISBN 80-7201-377-7

MUSIL, J., Čím se liší poznávací procesy znalce a soudce? In Trestní a občansko právní
odpovědnost znalce, Vysoké učení technické v Brně – ústav soudního inženýrství a
Expert, Consulting Centre Ostrava, Brno – Ostrava, 1993

WINTEROVÁ,A., a kol. Civilní právo procesní. 6. vydání. Praha: Linde Praha,a.s.,
2011. ISBN 978-80-7201-842-0

Časopisecké články

KŘÍSTEK, L., Ústavněprávní rozměr znalecké činnosti. Právní rádce. 2009, č. 4, s. 63-67.

KŘÍSTEK, L., Novela zákona o znalcích. Právní rádce. 2009, č. 8, str. 53 – 58

KŘÍSTEK, L., Carbol, L. Novela zákona o znalcích. Právní rádce. 2009, č. 8, s. 53- 58.

MIKŠ, L., Nejčastější vady a nedostatky znaleckých posudků. Soudní inženýrství. 2006, ročník 17, str. 167 – 168, dostupné na <http://www.sinz.cz/archiv/docs/si-2006-03-167-168.pdf>

SVOBODA, K., Místo znaleckých posudků odborná vyjádření. Právní rádce. 2011, č. 12, s. 22 - 25.

TELEC, I., Otázka znaleckého oboru právní vztahy k cizině. Právní rádce. 2011, č. 2, s. 4- 7.

ULRICH, L., Měla by se ČR inspirovat slovenskou právní úpravou znalecké, tlumočnické a překladatelské činnosti?. Právní rádce. 2011, č.10, s. 4- 15.

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 382/2004 Z.z., o znalcoch, tlumočnících a překladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 490/2004 Z.z., kterou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z.z., o znalcoch, tlumočnících a překladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění platných předpisů

Judikatura

Rozhodnutí NS ze dne 29.05.2007, sp. zn. 33 Odo 324/2005,

dostupný na www.nsoud.cz

Rozsudek NSS ze dne 30.6. 2006, č.j. 5 Afs 15/2005-65,

dostupný na www.nssoud.cz

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cz 18/72 ze dne 30. 11. 1972,

dostupný na www.nsoud.cz

Usnesení NS ČR sp.zn. 22 Cdo 172/2000 ze dne 22.10. 2001,

dostupný na www.nsoud.cz

Nález ÚS sp.zn. II ÚS 35/03, ze dne 25.6. 2003,

dostupný na nalus.usoud.cz

Rozsudek Krajského soudu Ústí nad Labem, sp.zn. 10 Co 528/2007

Rozhodnutí Nejvyšší soud České socialistické republiky, ze dne 23. 12. 1980, sp.zn. Cpj 161/79 (R 1/1981)

Rozhodnutí Nejvyššího soud České socialistické republiky sp.zn. Cpj 73/84 (R 29/1986)

Usnesení Krajského soudu Ústí nad Labem, sp.zn. 10 Co 616/2004

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2009, sp.zn. 22 Cdo 1810/2009,
dostupný na www.nsoud.cz

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.2. 1995, sp.zn. Cdon 24/94,
dostupný na www.nsoud.cz

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.12. 2009, sp.zn. 33 Cdo 4316/2009,
Dostupný na www.nsoud.cz

Rozhodnutí NS ČR ze dne 16.2. 1995, sp.zn. Cdon 24/94,
dostupný na www.nssoud.cz

Rozhodnutí NS ČR ze dne 26.8. 2010, sp.zn. 25 Cdo 2414/2008,
dostupný na www.nsoud.cz

Rozsudek NS ČR ze dne 25.4.2002 sp.zn. 25 Cdo 583/2001,
dostupný na www.nsoud.cz

Rozhodnutí NS ČR ze dne 17.6. 2008, sp.zn. 22 Cdo 1290/2007,
dostupný na www.nsoud.cz

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.7. 2001, sp.zn. 7 Tz 152/2001,
dostupný na www.nsoud.cz

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7. 2008, sp.zn. 25 Cdo 883/2006,
dostupný na www.nsoud.cz

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.6. 2011, sp. zn. 25 Cdo 957/2009,
dostupný na www.nsoud.cz

Internetové zdroje

www.beck-online.cz

pravniradce.ihned.cz

www.nsoud.cz

nalus.usoud.cz

www.psp.cz

salvia.gurkol.net

www.sinz.cz

www.znaleckyportal.cz

ŠKOCH, P., Rok 2012 a novela zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, 2012, dostupné na

http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=182:rok-2012-a-novela-zakona-c-361967-sb-o-znalcich-a-tlumocnicich&catid=204:znalectvi-obecne&Itemid=306

ŠKOCH, P., Znalec a občanské soudní řízení, 2012, dostupné na

http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=183:znalec-a-obcanske-soudni-rizeni&catid=204:znalectvi-obecne&Itemid=306

ŠKOCH, P., Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích část I., 2012, dostupné na

http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=217:vecny-zamer-zakona-o-zapsanych-znalcich-cast-i&catid=204:znalectvi-obecne&Itemid=306

ŠKOCH, P., Věcný záměr zákona o zapsaných znalcích část II., 2012, dostupné na

http://znaleckyportal.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=218:vecny-zamer-zakona-o-zapsanych-znalcich-cast-ii&catid=204:znalectvi-obecne&Itemid=306

www.epravo.cz

BUDÍKOVÁ, P., PAVLÍK, J., Několik poznámek k praktickému využití znaleckého posudku, 2013, dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/nekolik-poznamek-k-praktickemu-vyuziti-znaleckeho-posudku-89735.html>

Resumé

The subject matter of the thesis is legal expert and his position in civil procedure. The legal regulation in this area has stagnated for a long time. In the amendment No. 444/2011 Coll. was coming about partial changes. This thesis is based on the valid legal regulation with taking account of the future progress which is represented especially by the prepared law of subscribed experts.

In the following chapters there are adapted different types of experts justified for the result of expert activity (fyzical and artificial person) and their law of given rights and duty. The thesis is also based on the output from the expert activity as a tangible evidence used in civil proceedings. In this part is given space for the expert's report and some any cases where is possible to make him to be worked out. By this is meant especially the difference between the expert's report demanded by the court and the report propounded by the involved party. The preparation of the expert's report is related by the responsibility of the result based on the experts activity and liability for damage which can the expert cause by bad work out review. This thesis propose compulsory insurance for the experts as a solution of the high substitution which the expert is obligated to reimburse to the aggrieved person and they are often in this situation due to the fee liquidating. The subject matter of this thesis is also rewarding the experts as one type of motivation for the execution of the expert activity. There is also pointed out on the insufficient amount of the expert's fee, due to the obligation and demands fulfilled by the expert.

The last part of this thesis compares the Czech and Slovak legal regulation. To both of the regulations approaches critically and the thesis names particular sections of the Slovak legal regulation from whom the Czech law could be inspired.